ХАЛҚ ФАРОВОНЛИГИНИ КЎЗЛАБ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-йил чиқиши № 288 (12.942). 13 ДЕКАБРЬ 1964 ЙИЛ ЯКШАНБА *Баҳоси 2 тийин.*

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Сирдарё областининг чорвадорлари давлатга сут сотиш йиллик планини муддатидан олдин бажариб, фермалардан тайёрлаш пунктларига 25 минг тоннадан кўпроқ сут етказиб бердилар. Киров, Пахтаорол, Янгиер ва Ильич районларининг хўжаликлари айниқса намуна бўлдилар. Бу районлардаги хўжаликларнинг меҳнаткашлари йиллик топшириқларни анча ошириб бажардилар. Область чорвадорлари йил охиригача Ватанга яна 2 минг тонна сут бериш мажбуриятини олдилар. (УзТАГ).

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР. Қадимий Усть-юрт қиёфаси ўзгармоқда. Бу ерда газ, нефть ва минералларнинг катта конлари борлиги аниқланди. Тошкент политехника институтини битирган ёш инженер Марат Жуманиёзов разведкачиларнинг бир группасига бошчилик қилмоқда. Суратда: инженер Марат Жуманиёзов ва пармалаш мастери Фонис Шайхуллин (ўнгда) ўртоқлар иш устида.

В. Лейзерович фотоси. (УзТАГ фотохроникаси).

МУКОФОТ МУБОРАК, ГЎЗАЛ ФАРҒОНА!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАРҒОНА ОБЛАСТИНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Фарғона областининг меҳнаткашлари пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида катта муваффақиятларга эришганликлари, пахта етиштиришда прогрессив усуллар кенг қўлланилганлиги учун, 1964 йилда давлатга 491 минг тонна пахта топшириш юзасидан социалистик мажбуриятлар муваффақиятли бажарилганлиги учун Ўзбекистон ССР **Фарғона области Ленин** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль 1964 йил 12 декабрь.

ЯНГИ ЗАФАРЛАРГА

МАМЛАКАТИМИЗ давлат ҳокимиятининг олий органи — СССР Олий Советининг навбатдаги сессияси ўз ишини якунлади. Сессия СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани тўғрисида, Совет Социалистик республикалари Иттифоқининг 1965 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги жуда катта сиёсий ва давлат аҳамиятига эга бўлган муҳим масалаларни кенг муҳокама қилди, мамлакатимиз экономикаси, маданияти ва халқ фаровонлигини оширишнинг улкан режаларини белгилади.

Совет парламенти дунёда энг демократик, энг халқчил парламентдир. Унинг составида оддий ишчи, колхозчи, интеллигентдан тортиб, партия ва давлат ходимларигача, хуллас, турли касб эгалари, турли миллат, халқ, элатларнинг вакиллари бор. Улар Олий Советнинг ҳар иккала палаталарида, унинг қўшма мажлисларида сўзлаб, умумдавлат масалаларини оқилона ҳал этишда актив иштирок этдилар. Узаро ҳамкорлик, якдиллик, маслаҳат ва фикр олишувлар Олий Совет сессияси мажлисларида муҳим сиёсий, давлат ва иқтисодий масалаларни тўғри ҳал этишнинг асосий калитидир. Муҳокама давомида депутатлар социалистик ишлаб чиқаришни тез суръатлар билан ўстиришга, халқ хўжалигининг техника даражасини юксалтиришга ва маҳсулотнинг сифатини систематик равишда яхшилашга қаратилган муҳим таклифларни киритдилар. Бу таклифларни амалга оширишнинг конкрет резервлари ва имкониятлари ҳам кўрсатиб берилди. Халқ хўжалик плани ва Давлат бюджетида СССРда яшовчи бир-бирига дўст, қардош барча миллатлар, халқлар, элатларнинг манфаатлари тўла ҳисобга олингандир. Совет ижтимоий, давлат тузумининг, совет демократиясининг афзалликлари ҳам ана шунда!

Сессияда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани тўғрисида, СССРнинг 1965 йилги Давлат бюджети тўғрисида Қонунлар бир овоздан қабул қилинди. Совет парламентида якдиллик билан қабул қилинган ҳар иккала ҳужжатда ҳам Совет Ватанимизнинг янада гуллаб-яшнаши, коммунизм қурилишини янада авж олдириш, совет кишиларининг моддий ва маданий фаровонлигини тўхтовсиз юксалтириш, мамлакатимиз мудофаа салоҳиятини ошириш ҳақидаги буюк ғамхўрлик ўз ифодасини топгандир.

Халқ хўжалиги плани, СССРнинг Давлат бюджети коммунизм қуриш Программасини амалга оширишга қаратилган, совет кишиларига тинчлик, фаровонлик, бахт-саодат бахш этувчи ҳужжатлардир. СССРнинг 1965 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 99.700.218 минг сўм, жами харажатлар бўйича 99.535.600 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 164.618 минг сўм ортиқ қилиб тасдиқланди. Иттифоқдош республикаларнинг бюджети даромадлар ва харажатлар бўйича 54.327.296 минг сўм миқдорида, жумладан Ўзбекистон ССРнинг бюджети 1.840.797 минг сўм миқдорида тасдиқланди. Янги Давлат бюджетида мудофаа ишларига бўладиган харажатлар янада қисқартирилган.

Мамлакатимиз халқ хўжалик плани ва Давлат бюджетининг ўзига хос хусусияти шундаки, унда асосий эътибор саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш, озиқ-овқат саноати, транспорт, уй-жой, социал-маданий тадбирларга маблағнинг асосий қисми сарфланади. СССРнинг 1965 йилги Давлат бюджети харажатлари составида ишчи ва хизматчилар иш ҳақининг минимал миқдорини 1965 йил 1 январидан бошлаб ойига 40-45 сўмгача оширишга, халқ хўжалигининг аҳолига бевосита хизмат кўрсатадиган тармоқлари ходимларининг иш ҳақини ошириш чораларини 1965 йил 1 майгача туғаллашга, касалхоналарда, инвалидлар ва кексалар уйларида беморларни даволаш учун дори-дармон сотиб олишга маблағ сарф қилиш нормаларини оширишга, беморларнинг баъзи категориялари учун дори-дармонларни қўшимча равишда бепул беришга, шунингдек, дори-дармонлар чакана нархларини камайтиришга катта маблағ сарфланади.

Бу — Коммунистик партия ва Совет ҳукумати меҳнаткаш халқ бахт-саодати ҳақида тинмай ғамхўрлик қилишни ўз фаолиятларининг олий қонуни деб ҳисоблаётганликларини, ана шу соҳада изчиллик билан иш олиб бораётганликларини кўрсатади. Ваҳолонки, партия ва ҳукуматимизнинг халқ манфаатларидан ҳам юқори манфаатлари йўқ. Шунинг учун ҳам халқимиз ўз партиясини, жонажон Совет ҳукуматини беҳад севади. Шу туфайли ҳам барча совет халқи, жумладан Ўзбекистон меҳнаткашлари СССР Олий Совети сессияси ишини зўр эътибор билан кузатиб турди, совет парламенти томонидан қабул қилинган барча ҳужжатларни зўр мамнуният билан кутиб олди.

Республикамиз саноат корхоналарида, қурилишларда, колхоз ва совхозларимиз далаларида, илмий-маданий муассасаларда сессия томонидан қабул қилинган ана шу ҳаётий ҳужжатлар кенг муҳокама қилинмоқда ва якдиллик билан маъқулланмоқда. Ишчилар, қурувчилар, колхозчилар, механизаторлар, илмий муассасаларнинг ходимлари, хуллас турли касб эгалари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини тўла қўллаб-қувватлайдилар. Чунки бу сиёсат халқ манфаатларига мос келади, совет кишилари тинч ижодий меҳнатини ўзида тўла мужассам этади.

Сессияда халқ хўжалик плани ва Давлат бюджети ишчанлик вазиятида, мамлакатимиз экономикаси ва маданиятини ривожлантиришнинг энг муҳим масалаларини зўр эътибор билан ва танқидий қараб чиқиш вазиятида муҳокама қилинди. Депутатларнинг нутқлари уларнинг коммунистик қурилишнинг партиямиз Программасида белгиланган улуғвор планларини амалга оширишнинг энг яхши йўлларини танлаб олишдан астойдил манфаатдор эканликларини кўрсатди.

Қаҳрамон, ижодкор, юксак талант ва қобилият эгаси бўлган совет халқи мамлакатимиз олдида турган улкан вазифаларни бажаришда зўр ташаббус ва ғайрат кўрсатиб меҳнат қилади, давлатимиз олий органи томонидан ишлаб чиқилган тадбирларни, ҳаётий қонун ва қарорларни изчиллик билан амалга оширади, 1965 йил халқ хўжалик планида белгиланган улкан вазифаларни бажариш учун ўзининг бутун куч ва билимларини сарфлайди.

Биз ҳамма йўллар коммунизм сари олиб бораётган ажойиб асрда яшамоқдамиз, меҳнат қилмоқдамиз. Йўлимиз равшан ва аниқ. Режаларимиз белгиланган. Коммунизм қурилишининг партиямиз XXII съезди ишлаб чиққан улкан Программаси порлоқ келажагимиз йўлини машъалдек ёритиб турибди. Партиямиз, унинг ленинчи Марказий Комитети, жонажон Совет ҳукумати совет халқининг эзгу орзуларини рўёбга чиқариш, коммунизм ишининг тантанаси йўлида зўр фаолият, ташкилотчилик кўрсатмоқда. Янги зафарлар сари, улкан ишлар сари, коммунизм ғалабаси сари бошлайвер, жонажон Коммунистик партия!

МЎЛ-КЎЛЧИЛИК УЧУН

СССР Олий Совети бешинчи сессиясининг материаллари Янгийўл деҳқонларини жуда қизиқтирди. Улар партия ва ҳукуматнинг мамлакат халқ хўжалиги ва маданиятини янада ривожлантириш тўғрисидаги, совет кишиларининг моддий фаровонлигини ошириш ҳақидаги ғамхўрлигига меҳнат совғалари билан жавоб бермоқдалар.

Колхозимизнинг механизаторлари шу кунларда пахта майдонларини шудгор қилиб қўйдилар, техника ремонтини ва ирригация шохобчаларини тозалаш ишларини қизитиб юбордилар.

Ҳар биримиз қишлоқ хўжалик маҳсулотларини мўл-кўл қилиш учун ва мамлакат экономикаси ҳамда маданиятини ривожлантириш юзасидан Олий Совет белгилаган тадбирларни амалга ошириш учун куч-ғайратимизни аямаймиз. Колхоз аъзолари етти йилликнинг охирги йилида гектар бошига ўттиз центнердан пахта ҳосили олишга аҳд қилдилар. Бу эса қишлоқ меҳнаткашларининг даромадларини ҳам ошириш имконини беради. Колхоз правлениеси мўл ҳосил етиштириш учун меҳнатни ташкил этишдаги прогрессив формаларини кенг жорий этишга, қишлоқ хўжалигини юксак даражада химиялаштириш ва терим ишларини механизациялашга қарор қилди.

А. ОРТИҚОВ,
Янгийўл бошқармасидаги «Ленинизм» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

БУЮК ҒАМХЎРЛИК

Халқ фаровонлигини ошириш ҳақида ғамхўрлик қилиш партия ва ҳукуматимизнинг доим диққат марказида туриб келмоқда. СССР Олий Советининг Москвада бўлиб ўтган сессиясида ҳам бу масалага катта эътибор берилди. СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигиннинг «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани тўғрисида»ги доклади ана шу руҳ билан суғорилган.

Колхозимиз аъзолари совет кишилари ҳақида қилинаётган буюк ғамхўрликдан бениҳоя қувонмоқдалар. Улар бунга жавобан деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини янада кўпроқ етиштириш ҳамда бу билан СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965 йилги Давлат плани муваффақиятли бажарилишига муносиб ҳисса қўшишга қатъий қарор қилдилар.

Қ. СИНДОРОВ,
Сирдарё бошқармасидаги «Ленинград» колхозининг раиси.

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети кузги-қишки шудгорлашнинг декабрь ойи биринчи ўн кунлиги якунини кўриб чиқиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг биринчи кўчма Қизил байроғини **Андижон областида** қолдирдилар. Бу область механизаторлари ўн кунлик мобайнида шудгорлашга мўлжалланган умумий майдоннинг 29.7 процентини, мавсум бошидан буён эса 64.2 процентини шудгорлаб қўйдилар.

Иккинчи кўчма Қизил байроқ **Тошкент областига** берилди. Бу область механизаторлари ўн кунликда шудгорланиши лозим бўлган умумий майдоннинг 25.1 процентини, мавсум бошидан буён эса 61.8 процентини шудгорлаб қўйдилар.

ЧУДНАЯНИНГ ЯНГИ РЕКОРДИ

ОРЖОНИКИДЗЕ ПОСЕЛКАСИ. Тошкент областидаги «Красний водопад» тажриба базасида ишлаётган Ўзбекистоннинг донгдор сут соғувчиси, республика Олий Совети депутати Анастасия Ивановна Чудная СССР Олий Совети сессиясининг очилиши арафасида машинада сут соғиш йиллик планини муддатидан аввал бажарди. Ундан 562 тонна, топшириқдагидан 7 тонна зиёд сут қабул қилиб олинди. А. Чудная ўзининг ўтган йилги кўрсаткичига нисбатан 60 тонна зиёд маҳсулот берди.

Анастасия Ивановна «тандем» сут соғиш агрегатида ишлаб, айни бир вақтда 164 сигирни соғмоқда. У молларни яхши парвариш қилиб, машинада моҳирона ишлаб, сут соғишда рекордлар қўймоқда. Ҳатто қиш ойларида ҳам суткасига 1,3 тоннадан сут соғиб олинмоқда.

А. И. Чудная янги йилни ажойиб совға билан кутиб олишга қарор қилди: у ўз сигирларидан яна 25 тонна қимматли маҳсулот олмоқчи.

Волга — Балтика сув йўли В. И. Ленин номига қўйилди

СССР Олий Совети Президиуми Волга — Балтика сув йўлини Владимир Ильич ЛЕНИН номига қўйди. Бу йўл бундан буён «В. И. Ленин номидаги Волга — Балтика сув йўли» деб аталади. (ТАСС).

Байраминг муборак, Кения!

Тошкент меҳнаткашларининг намояндалари Кениянинг жасур халқига самимий хайрихоҳлик туйғуларини изҳор қилдилар. Улар 12 декабрда Кения Республикаси эълон қилинишига бағишланиб, тўқимачилик институтининг маросимлар залида ўтказилган тантанали кечага тўпланишди.

Африка халқлари билан дўстлик совет уюшмаси Ўзбекистон бўлимининг раиси В. И. Зоҳидов кечада сўзлади.

Шаҳар жамоатчилигининг намояндалари кечада сўзга чиқиб, кениялик дўстларга қизғин табриклар йўлладилар. (УзТАГ).

МАЪҚУЛЛАЙМИЗ

Наманган давлат наслчилик станцияси коллективи олтинчи Чақириқ СССР Олий Советининг V сессияси материалларини кунт билан ўрганмоқда ва партия-ҳукуматимизнинг колхозчи деҳқонларга қилаётган буюк ғамхўрликларидан бениҳоя мамнун бўлмоқда.

Маълумки, кейинги йилларда баъзи хўжаликларда чорва молларининг, айниқса қўйларнинг нобуд бўлиш ҳоллари рўй берди. Бунинг ўрнини тўлдириш чорвадорларимизнинг сира кечиктириб бўлмайдиган вазифасидир.

Чорвачиликда фан ютуқларидан ва илғорлар тажрибасидан оқилона фойдаланмай туриб, моллар туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини ошириш мумкин эмас. Шу мақсадда бизнинг коллектив сунъий урчитишга яхши эътибор беряпти. Сигирларни сунъий урчитиш йиллик планини муддатидан бир ой илгари бажардик. 18 минг бошдан зиёдроқ сигир сунъий равишда урчитилди. Биз сигирларни сунъий усулда урчитиш йўли билан уларнинг сермаҳсул бўлиб ўсишини таъминлаймиз.

Ғ. НИЗОМБОЕВ,
Наманган давлат наслчилик станциясининг директори.

1300 МЕДИЦИНА ХОДИМИ

Хивадаги медицина мактабини 1947 йилдан бери 1300 киши битириб чиқди. Улар ҳозир шаҳар, район ва қишлоқларда ишламоқдалар. Яқинда медицина мактабини яна 70 киши тамомлади. Янги ўқув йилида медицина мактабида ўқувчиларнинг сони 600 кишига етказилди.

С. ИБРОҲИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистонда декоратив-амалий санъатни ривожлантириш соҳасидаги хизматлари учун ва туғилган кунининг 70 йиллиги муносабати билан халқ устаси, кулол-керамист Умар **Жўрақулов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

СЎЗ — МАШЪАЛЛАРГА

ЯНГИ РЕЖАЛАР

Жамол АБДУРАЗЗОҚОВ,
Қува районидаги «Коммунизм» колхозининг бригада бошлиғи

◆ ◆

Пахтакор-деҳқон баракали хирмон кўтариб, келгуси йил ҳосили учун кураш бошлади. Йилга якун ясалаётган ҳозирги кунларда қилинган ишларга яна бир назар ташлаш, таҳлил қилиш фойдадан холи эмас.

Куз ўта саховатлик қилди, ёғин-сочинсиз ўтди. Куз шарофати билан баъзи жойларда пахтанинг кечки бўлгани ҳам сезилмай кетди, кўракни кам тердик. Лекин ҳар йили ҳам куз бу йилдагидек келавермайди. Шу важдан кузнинг қуруқ келишига кўз тиккан деҳқон эмас, балки ҳар ишни вақтида ўринлатиб, пахтасини барвақт етилтирган миришкор ютади.

Биз ҳар бир ишда уч-тўрт кун олдинда юришни одат қилиб олганмиз. Колхозимизда чигит экиш оммавий тус олганда, бригадамиз экиш-тикишни туғаллайди. Ғўза парваришида ҳам шундай. Фақат суғоришда шошилмаймиз, чунки бу энг нозик ишлардан бири: вақтидан олдин сув берсангиз, ғўза сувхўр бўлиб қолади, чанқатиб қўйсангиз, ҳосилнинг бир қисмидан ажраласиз. Аммо биз экинни сира чанқатиб қўймаймиз.

Яна бир нарсани айтиб ўтай. Тупроқ шароитини, ундаги озуқа моддалари миқдорини ҳисобга олиб, кўп йиллардан буён чигит экиш билан бир вақтда ҳар гектарига 80 килограммдан селитра ёки 150 килограммдан сульфат аммоний соламиз. Бу усул қатъий қоида бўлиб қолди. Нега десангиз, ғўза ёшлигиданоқ ўғитдан баҳра олиб, бақувват бўлиб ўсади. Буларнинг ҳаммаси ғўзанинг тез ривожланиши, кўплаб кўсак тугиши ва пахтанинг тез етилишини таъминлайди.

Мен 1958 йилдан буён бригада бошлиғи бўлиб ишлайман. Ҳар бир ишни режаси билан, ўз вақтида бажариш ҳосилга баракали таъсир кўрсатишини тажрибада кўп марта кўрдик. Агротехника қоидаларига қатъий риоя қилиш, техникани ўринли ишлатиш туфайли ҳосилдорликни муттасил оширмоқдамиз. Масалан, 1962 йилда ҳар гектар ердан 26 центнердан, 1963 йилда 116 гектар майдоннинг гектаридан 35,9 центнердан пахта етиштирдик. Бир центнер пахта етиштиришга 1962 йилда 27 сўм 65 тийин сарфлаган бўлсак, 1963 йилда 18 сўм 03 тийин кетди.

Аммо 1964 йил биз учун катта синов йили бўлди. Мен бу ерда баҳорда ҳавонинг паст келгачлигини, бу йил қишлоқ хўжалик зараркунандалари кўпроқ тарқалганлигини гапириб ўтирмайман. Синов йили деганимда бошқа нарсани кўзда тутганман. Ёнимизда камҳосилли бригада бўларди. Ҳосил 20 центнердан сира ошмасди. 1964 йилда ана шу бригадани қўшиб олдик. Пахта майдонимиз янгидан ишга солинган 40 гектар ер билан 230 гектарга етди.

Катта майдонларда мўл ҳосил етиштириш, бригадамизнинг шуҳратини пастга туширмаслик учун йил бошидан ғайрат билан ишга киришдик. Бригаданинг ҳар икки участкасида ҳам ерларни экишга сифатли тайёрлашга катта эътибор берилди. Хурбой Жумабоев, Уринбой Эргашев, Турғунбой Зминов — бригададаги олти механизаторнинг энг тажрибалилари. Мен ҳам механизаторлик касбини шу йигитлар билан биргаликда ўрганганман. Квадрат-уялаб чигит экишни ана шу тажрибали йигитларга топширдик. Натижада чигит бехато униб чиқди, квадратлар аниқ бўлди.

Бригадамиз ерларига оқин сув етиб келмайди. Зовурларга тўртта насос ўрнатганмиз. Бу йил тупроқ шароитига ва ғўзанинг талабига қараб 6-7 марта суғордик, насослар тўхтовсиз ишлаб турди. Ғўза чанқаб қолмади, вақтида ўғит солдик, қондириб суғордик.

Икки бригада бирлашган бўлса ҳам, ҳосилдорликнинг ортишини аниқ ҳисобга олиш учун хирмонни алоҳида-алоҳида қилдик. Ўтган йили гектаридан 20 центнердан ҳосил олинган ерлар бу йил 32 центнердан пахта тўкди. Янги ўзлаштирилган ерларнинг ҳар гектаридан 14,5 центнердан пахта олдик. БРИГАДАМИЗ ДАВЛАТГА ҲАММАСИ БЎЛИБ 865 ТОННА ПАХТА ЕТКАЗИБ БЕРДИ.

Шу ўринда машина теримининг қандай фойда беришини (бу ҳаммага аён бўлса ҳам) кўрсатиб ўтмоқчиман. Планга мувофиқ бригадамизда 250 тонна пахта машинада терилиши керак эди. Мен ўзим машина бункеридан 151 тонна пахта тўкдим. Ҳаммаси бўлиб 322 тонна пахта «зангори кема» ёрдамида терилди. Натижада пахта таннархи янада арзонлашди, яъни ҳар центнери 15 сўм 96 тийинга тушди.

Машина теримидан кўрган фойдамиз фақат шугина эмас. Терим агрегатлари ишлаган майдонларда ҳосил тез йиғиштириб олинди. Шу сабаб бўлиб, ерларни шудгорлашни колхозда биринчи бўлиб бошладик ва декабрга қолмай тамомладик.

Деҳқонлар шудгорда гап кўп дейдилар. Тўғри, лекин шудгорда ҳам шудгор бор. Масалан, ерларни ноябрь ойида ҳайдаб қўйиш бошқа-ю, ерга қор тушиб, музлагандан сўнг ҳайдаш бошқа. Қанчалик барвақт шудгор қилинса, ер шунчалик кўпроқ дам олади, яъни тупроқ структураси шунчалик яхшиланади. Шунинг учун биз ҳар йили ҳосилни тез етилтиришга, уни қисқа вақт ичида йиғиб-териб олиб, экин майдонларини сифатли шудгорлаб қўйишга ҳаракат қиламиз.

Бригадамиз ялпи ҳосил жиҳатидан колхозда биринчиликни олган бўлса-да, ҳосилдорлик жиҳатидан пешқадам бўла олганча йўқ. Колхоз давлатга 6200 тоннадан ортиқ «оқ олтин» топширди. Бу эса ҳар гектар пахтазорга 31 центнердан зиёдроқ тўғри келади. Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Мўттихон Султонова бошчилик қилган бригаданинг аъзолари 72 гектар ернинг ҳар гектаридан 41 центнердан, Усмонали Рўзиматов бригадаси 36 центнердан, Сидиқ Юнусов бошлиқ бригада аъзолари 35 центнердан хирмон кўтардилар.

Ҳозир колхозчиларимизнинг бутун диққат-эътибори келгуси йилда пахтачиликни янада ривожлантиришга қаратилган. Келгуси йилда янада мўл ҳосил етиштириш учун, ҳаммага маълумки, аввало ерларни сифатли шудгорлаш талаб қилинади. Юқорида ҳар бир ишни режаси билан бажариш тўғрисида гапирган эдим. Режали иш яхши бўлади. Мана, масалан, бизнинг колхозни олиб кўрайлик. Ҳайдов тракторлари ёздаёқ ремонтдан чиқарилиб, кузги-қишки ишларга тахт қилиб қўйилган эди. Шу сабабли шудгорлаш ишлари вақтида сифатли ўтказилди. Икки минг гектар ер ағдариб ҳайдалди. Зовурлар тозалаб бўлинди. Шу кунларда ҳамма бригадаларда ариқлар тозаланмоқда. Ерларга яхоб беришни бошлаб юбордик.

Колхоз мутахассислари, тажрибали пахтакорлар кузнинг ёғин-сочинсиз ўтганлигини ҳисобга олиб, ерда кўпроқ нам тўплашни маслаҳат бермоқдалар. Бизнинг шароитимизда қавс сувига тўймаган ерда чигит текис униб чиқмайди. Шудгорлаб қўйилган ерларда ҳозир эгат олинмоқда ва сув қўйилмоқда.

Агротехника тадбирларини амалга оширишда ҳар бир пайкалнинг ўз хусусиятини ҳисобга олиб, фан ютуқлари ва илғорлар тажрибасини кенг қўллаб, ҳосилдорликни келгуси йилда 40 центнерга етказамиз.

САМИМИЙ ТАБРИКЛАР

А. И. Микоян ва А. Н. Косигин Кения Республикасининг президенти Жомо Кениатага телеграмма юбордилар. Улар бу телеграммада Кения Республика деб эълон қилинганлиги муносабати билан Совет Иттифоқи халқлари номидан, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукумати номидан Кения халқи ва ҳукуматига самимий қутловлар ва энг яхши истакларини йўллайдилар. Улар Жомо Кениатани Кения Республикасининг биринчи президенти қилиб сайланиши билан табриклайдилар.

Табрикда айтиладики, Совет Иттифоқи Африка қитъасида мустамлакачилик ва янги мустамлакачиликни тугатиш учун, тинчлик учун, халқаро кескинликни юмшатиш, социал тараққиёт учун курашдан иборат умумий ишга Кения қўшаётган ҳиссага юксак баҳо беради. (ТАСС).

БАЙРОҚДОР ЦЕХ

Тошкентдаги трактор-йиғув заводининг асбобсозлик цехи ишга туширилганига эндигина бир йил бўлганига қарамай, у илғорлар қаторига ўтиб олди. Цех коллективи олинган заказларни ўз вақтида бажариб бермоқда. Яқинда ана шу цехга заводнинг кўчма Қизил байроғи берилди. Суратда: шу цехнинг умумий кўриниши.

А. Тўраев фотоси.

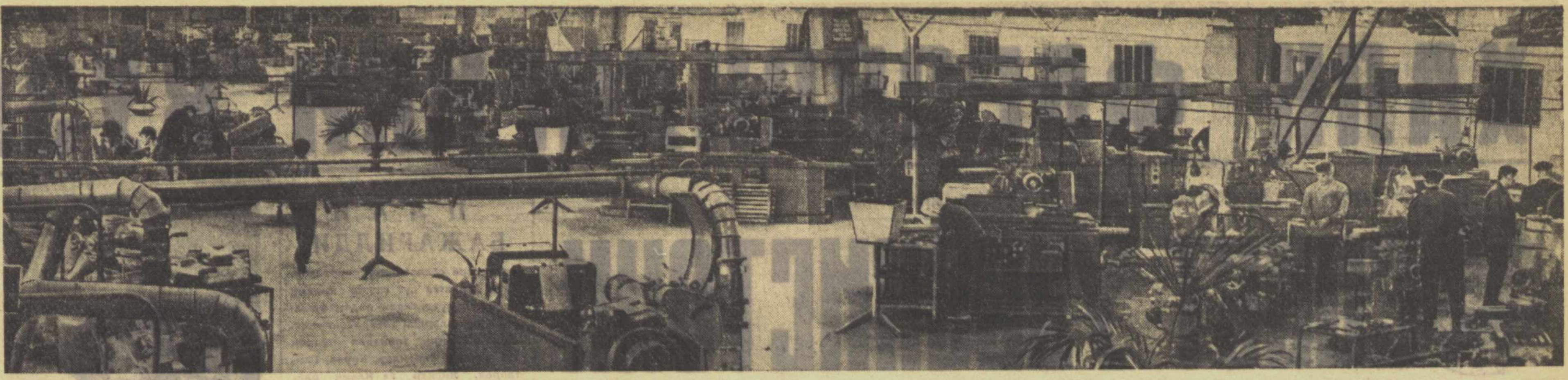

ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШ ВА РЕВОЛЮЦИОН ҲАРАКАТ

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

ҲОЗИРГИ ЗАМОННИНГ АСОСИЙ МАСАЛАСИ

КПСС Программасида бундай деб ёзилган: **«Ҳозирги замоннинг асосий масаласи — уруш ва тинчлик масаласидир.** Уруш хавфининг бирдан-бир манбаи — империализмдир. Империалистик лагерь инсониятга қарши энг даҳшатли жиноятни — жаҳон термоядро урушини тайёрламоқда, бу уруш бутун-бутун мамлакатларни мисли кўрилмаган даражада вайрон қилиши, бутун-бутун халқларни қириб юбориши мумкин. Тинчлик ва уруш проблемаси юз миллионларча кишиларнинг хаёт-мамот проблемаси бўлиб қолди».

Империализм бошлаган икки жаҳон уруши инсоният бошига ғоят катта кулфатлар келтирди. Ана шу урушлар натижасида қурбон бўлган одамларнинг сони қуйидагичадир (миллион киши ҳисобида)

	Биринчи жаҳон уруши	Иккинчи жаҳон уруши
Армиялар кўрган талафотлар	10	15—17
Фронт орқасидаги ҳаво бомбардимонларидан ҳалок бўлганлар	0,5	1—1,5
Қамоқ лагерларида ҳалок бўлганлар		6—8
Партизанлар орасидаги қурбонлар		1—2
Очликдан ҳалок бўлганлар		5—8
Эпидемиялардан ҳалок бўлганлар	10	3—4
Урушда майиб бўлганлар	15	20—25
Туғилишнинг камайиши натижасида аҳоли сонининг қисқариши	10	8—10
Жами	45,5	60—73

Лекин ракета-ядро уруши инсоният бошига келтириши мумкин бўлган қурбонларни ўтган урушлар тўғрисидаги ҳеч қандай маълумотларга қиёс этиб бўлмайди. Коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг 1957 йилдаги Кенгашида қабул қилинган Тинчлик манифестида бундай дейилади: «Агар халқлар келгусида уруш бошланиб кетишига йўл қўйсалар, бу уруш инсониятнинг бошига шу вақтгача тушган ҳамма кулфатлардан ҳам кўпроқ кулфат келтирадики, буни баён қилмоқ учун олим сингари билимдон бўлишнинг ҳам, шоир фантазиясининг ҳам фойдаси йўқ. Европа ва Америка, Осиё, Африка, Австралия халқлари шуни биладиларки, инсон табиатнинг шундай зўр кучларини ҳалок қилди ва шундай қудратли воситаларни эгалладики, буларнинг вайрон қилувчи кучи ер юзининг ҳамма жойида харобагарчилик келтиришга қодирдир. Янги уруш рўй берганида одам бемалол паноҳ топадиган, ўзини хавфхатарсиз ҳис қиладиган жой бўлмай қолади. Атом-водород ҳамда ракета урушининг алангаси ҳамма халқларни чулғаб олган бўлур эди ва инсониятнинг кўп бўғинларига сон-саноқсиз кулфатлар келтирган бўлур эди».

Тарихчи Горо Ханинниг айтишича, Херосима ва Нагасакидаги атом портлашини бошдан кечирган 290 минг кишидан қарийб 80 мингги оқ қонлик касалидан азоб чекмоқда. Бу касаллик уларнинг зурриётига ҳам таъсир кўрсатмоқда. Инсоният термоядро урушига тайёргарлик кўришнинг оғир оқибатларини ҳозирнинг ўзидаёқ ўз бошидан ўтказиб турибди. Америка олими Л. Полинг ҳозир дунёдаги ҳар бир одам боласининг суягида стронций-90 бор деб ҳисоблайди, ваҳолонки 20 йил муқаддам жаҳонда бирон кишининг суягида ана шу радиоактив модда бўлмаган эди. Стронций-90 иликни ва ҳужайраларни шундай нурлантирадики, бунинг натижасида оқ қонлик ва суяк раки касали пайдо бўлади. Эҳтимол, дейди Л. Полинг ҳозир дунёда яшаб турган неча юз минг кишилар, балки бир миллион киши радиоактив заррачалар таъсири билан пайдо бўлган рак касалидан ўлиб кетишга маҳкум этилгандир.

Қуролланиш, айниқса ядро билан қуролланиш пойгаси ҳарбий бюджетларнинг ҳаддан ташқари кўпайиб кетишига олиб келмоқда. 1953 йилдан 1963 йилнинг ўрталаригача, ўн йил ичида (Кореядаги урушни ҳисобга олмаганда) АҚШнинг ҳарбий харажатлари Қўшма Штатлар иккинчи жаҳон урушида қилган ҳамма чиқимлардан ошиб кетди: иккинчи жаҳон уруши АҚШ га ҳаммаси бўлиб (ленд-лизни чиқариб ташлаганда) 281 миллиард долларга тушган бўлса, ана шу тинч даврдаги ўн йил ичида ҳарбий харажатларнинг жами миқдори 413 миллиард долларни ташкил этди.

В. И. Ленин 1918 йилда Бутунроссия Марказий Ижроия Комитети ва Москва Советининг қўшма мажлисида очликка қарши кураш тўғрисида доклад қилиб бундай деган эди:

«Илғор мамлакатлар ўртасидаги уруш фақат жуда катта жиноятгина бўлиб қолмасдан, мустамлакаларни бўла- [illegible]

[illegible]

қолмасдан, яна, кишилик жамиятининг яшаш шароитининг ўзига ҳам путур етказиши мумкин ва муқаррар равишда путур етказажагини барча мамлакатларнинг социалистлари урушдан анча йиллар илгариёқ ўз конгрессларида кўрсатиб ўтган ва тантанали равишда баён қилган эдилар. Чунки техниканинг эришган жуда қудратли ютуқлари тарихда биринчи марта миллионларча кишиларни оммавий тусда қириб юбориш учун шу қадар даҳшатли ва шу қадар зўр куч билан кенг кўламда ишга солинмоқда» (Асарлар, 27-том, 446-бет).

Хўш, агар империализм **замонавий** ялпи қирғин воситалари ишга солинадиган янги жаҳон урушини бошлаб юборишга муваффақ бўлиб қолса, бу урушнинг оқибатлари қандай бўлур эди? Америкалик тадқиқотчи Р. Хаблер 1958 йилдаёқ қуйидагиларни таъкидлади: «600 миллион чамасидаги киши ялпи атом урушида қирилиб кетади дейилса, бу очиқдан-очиқ камайтириб кўрсатиш бўлади». Шу гап айтилган пайтдан буён термоядро қуроли такомиллаштирилганлигини назарда тутмоқ керак.

Барча демократик ва тинчликсевар кучларнинг, дейилади 1960 йилги Баёнотда, инсониятни жаҳон термоядро ҳалокатидан қутқариб қолишдан ҳам кўра муҳимроқ вазифаси йўқ. Ҳозирги замон ҳарбий техникасининг мисли кўрилмаган вайронгарчилик келтирувчи характерга эгалиги урушга қарши чиқаётган барча тинчликсевар кучларнинг асосий ҳаракатларини урушнинг олдини олишга сафарбар этишни қаттиқ талаб қилмоқда. Урушга қарши курашни уруш бошланиб кетадиган вақтгача тўхтатиб туриш ярамайди, чунки жаҳондаги кўпгина районлар ва шу районлар аҳолиси учун ўша пайтга бориб кураш олиб бориш ҳаддан ташқари кеч бўлиб қолиши мумкин. **Атом ва водород бомбалари туша бошлашини кутиб ўтирмасдан янги жаҳон уруши хавфига қарши курашни кенг авж олдириб юбориш керак.**

БИРДАН-БИР ОҚИЛОНА ПРИНЦИП

Бордию, империалистик агрессорлар янги жаҳон урушини бошлашга журъат этадиган бўлсалар, халқлар вайрон қилувчи урушларга ўзларини дучор қилувчи тузумга ортиқ тоқат қилолмайдилар. Улар империализмни супуриб ва кўмиб ташлайдилар, дейилади КПСС Программасида.

Аммо коммунистлар уруш халқаро низоларни ҳал қилиш усули бўлиб хизмат қила олмайди ва хизмат қилмаслиги керак, деб ҳисобламоқдалар. Икки системанинг тинч иқтисодий мусобақаси жараёнида капитализмнинг енгилишига марксчи-ленинчилар қаттиқ ишонадилар, чунки социализм капитализмга нисбатан туб афзалликларга эгадир.

Социализм дунё икки системага бўлинган шароитда давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг бирдан-бир оқилона принципини — турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши ҳақида В. И. Ленин илгари сурган принципни инсониятга таклиф қилди. Бу принцип социалистик революция тўғрисидаги ленинча назариянинг таркибий қисми бўлиб, Ленин 1915 йил август ойида «Европа Қўшма Штатлари шиори тўғрисида»ги асарида чиқарган қуйидаги хулосадан бевосита келиб чиқади: «Иқтисодий ва сиёсий тараққиётнинг нотекислиги капитализмнинг шак-шубҳасиз қонунидир. Бундан шу келиб чиқадики, бошда бир неча ёки ҳатто алоҳида бир капиталистик мамлакатда ҳам социализм ғалаба қилиши мумкин».

Агар турли мамлакатларнинг капитализмдан социализмга ўтиши айни бир вақтнинг ўзида амалга ошадиган иш бўлмай, бутун бир тарихий даврнинг мундарижасини ташкил этса, социализм мамлакатлари билан дунёнинг қолган қисми ўртасидаги муносабатлар фақат тинч-тотув яшаш ва иқтисодий мусобақа муносабатлари бўлиши мумкин, холос. Бошқа мамлакатлар революцияга сабаб бўлувчи ички социал-иқтисодий зиддиятлар ривожланиб борган сайин социализмга ўта берадилар. Ленин 1918 йилда «сўл коммунистлар»ни танқид қилиб бундай деб ёзган эди: «Эҳтимол, авторлар халқаро революция манфаатлари империалистлар билан ҳар қандай бўлса-да, сулҳ тузишни ман қилади, деб ўйласалар керак? ...Империалистик давлатлар ўртасидаги социалистик республика, шундай қарашлар нуқтаи назаридан, ҳеч қандай иқтисодий шартномалар туза олмас эди, ойга учиб кетмасдан яшай ҳам олмас эди» (Асарлар, 27-том, 57-бет).

КПСС Программасида таъкидланадики, **Совет Иттифоқи ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаши сиёсатини изчиллик билан ҳимоя қилиб келди ва бундан буён ҳам ҳимоя қилади.** КПСС Программаси ана шу сиёсатнинг асосий мазмунини белгилаб беради. Тинч-тотув яшаш:

давлатлар ўртасидаги низоли масалаларни ҳал қилиш қуроли сифатида урушдан воз кечишни, шундай низоли масалаларни музокаралар йўли билан ҳал қилишни;

давлатлар ўртасида тенг ҳуқуқлилик, ҳамжиҳатлик ва ишонч бўлишини ҳамда бир-бирининг манфаатларини ҳисобга олишни;

ички ишларга аралашмасликни, ҳар бир халқ ўз мамлакатидаги ҳамма масалаларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқига эга эканлигини тан олишни;

барча мамлакатларнинг суверенитетини ва территориал бутунлигини қатъиян ҳурматлашни;

тўла тенглик ва ўзаро манфаатдорлик асосида иқтисодий ва маданий ҳамкорликни ривожлантиришни кўзда тутади.

Тинч-тотув яшаш принципини ё очиқдан-очиқ рад этаётган, ё бўлмаса шу принципни ёмон отлиқ қилишга, бузиб кўрсатишга ҳаракат қилаётган кишилар буржуа идеологлари ва сиёсатчилари орасида ҳали ҳам оз эмас. Масалан, Америка адмирали А. Берке Ғарб мамлакатлари билан социализм мамлакатларининг «на муросага келиши, на ҳақиқатан тинч-тотув яшаши мумкин; улар ўртасидаги қарама-қаршилик мутлақ характерга эга... Цивилизацияни ҳимоя қилиш бутун дунёда коммунистик ҳаракатни йўқ қилиб ташлаш демакдир» — деб даъво қилади.

Бироқ халқ оммаси томонидан кескин қўллаб-қувватланаётган тинч-тотув яшаш сиёсати жаҳон социалистик системаси мустаҳкамланган, тинчлик ва социализм кучлари юксалган сайин Ғарб мамлакатларидаги нуфузли доиралар орасида ҳам тобора кўп эътибор топмоқда. Тинч-тотув яшаш ғояси бир қанча расмий халқаро ҳужжатларда ва жумладан БМТ Бош Ассамблеясининг «Давлатлар ўртасида тинч ва яхши қўшничилик муносабатлари» резолюциясида акс эттирилди.

Марксчи-ленинчилар тушунган тарздаги тинч-тотув яшашнинг ҳар қандай қилиб бўлса ҳам тинчликка эришиш ҳақидаги пацифистик тарғиботга мутлақо алоқаси йўқ. Тинч-тотув яшаш тарғибот эмас, балки уруш хавфига ва унинг манбаи бўлган империализмга қарши, барча тинчликсевар кучларни жипслаштириш учун кураш; агрессорларни жиловлаб қўйиш учун социализмнинг бутун қудратидан фойдаланиш демакдир. «Биз, марксчи-ленинчилар, — дейилади Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг партия VIII съездига ҳисобот докладида, — социализм ва коммунизмнинг ғалаба қилиши учун термоядро урушини зарурат деб ҳисобламаймиз. Бу — коммунистлар пацифистлардир, деган гап эмас. Аксинча, тинч-тотув яшаш сиёсати ўзининг чуқур моҳияти эътибори билан — агрессия ва уруш кучларига қарши, империалистик реакция кучларига қарши халқларнинг ғоят актив кураш олиб бориши ва доимо ҳужум қилишидан иборатдир. Жуда кенг халқ оммасининг уруш хавфига қарши, империализм ва мустамлакачиликка қарши кураши инсоният тарихида ҳали ҳеч қачон ҳозирги, тинч-тотув яшаш сиёсати шароитида бўлганидек, ҳаммаёқни қамраб олувчи кенг ва чуқур кураш бўлмаган эди».

1960 йилги Баёнот ҳозирги босқичда тинчлик учун курашнинг моҳиятини қуйидаги тарзда белгилаб беради:

Бугунги кунда тинчлик учун курашиш — жуда катта ҳушёрликни сақлаб туриш демакдир, империализмнинг сиёсатини тинмай фош қилиш, уруш оловини ёқувчиларнинг кирдикорлари ва найрангларини сергаклик билан кузатиб бориш, уруш йўлини тутаётганларга қарши халқларнинг муқаддас ғазабини қўзғатиш, барча тинчликсевар кишиларнинг уюшқоқлигини ошириш, омманинг тинчликни ҳимоя қилишга қаратилган актив ҳаракатларини тўхтовсиз кучайтира бериш, янги урушлардан манфаатдор бўлмаган ҳамма давлатлар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш демакдир. Тинч-тотув яшаш йўлини тутиш тинчлик душманларига қарши оммани сафарбар этиш, актив ҳаракатларни кенг авж олдириш йўлини тутиш демакдир.

СОЦИАЛИЗМНИНГ ИТТИФОҚЧИСИ

КПСС XX, XXI ва XXII съездларининг қарорларида, КПСС Программасида Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг бош йўли белгилаб берилди. Бу — изчил ва ўзгармас йўлдир. Бу — социализм ва коммунизм қуриш учун тинч шароитларни таъминлаб беришга, социалистик мамлакатлар бирлиги ва жипслигини, уларнинг дўстлиги ва қардошлигини мустаҳкамлашга қаратилган йўлдир, озодликнинг революцион ҳаракатларини қўллаб-қувватлашга, Осиё, Африка, Латин Америкасидаги мамлакатлар билан бирдамликни ва ҳамкорликни бутун чоралар билан ривожлантиришга, капиталистик давлатлар билан тинч-тотув яшаш принципларини қарор топтиришга, инсониятни жаҳон урушидан халос қилишга қаратилган йўлдир.

КПСС Программаси қаттиқ халқаро контроль остида ёппасига ва батамом қуролсизланишга мустаҳкам тинчликни таъминлашнинг кескин йўли, деб қарайди. 1959 йилда Совет Иттифоқи ёппасига ва батамом қуролсизланиш программасини таклиф қилди ҳамда шу программадаги асосий қоидаларнинг амалга оширилишини БМТда, 18 лар Комитетида, икки томонлама музокараларда ва ҳоказоларда зўр бериб талаб қилмоқда. Айни маҳалда СССР ядро ва оддий қуроллар билан қуролланиш пойгасини бошда ақалли чеклаб қўядиган тадбирларнинг амалга оширилишини ҳам ёқлаб чиқмоқда. Империализмнинг агрессив сиёсати бизнинг мамлакатимизни ўз куч-ғайратларини қудратли ракета-ядро қуроли яратиш учун қаратишга мажбур қилди. Ҳозирги замон шароитида бундай қурол СССР, унинг дўстлари ва иттифоқчилари хавфсизлигини таъминлаб турувчи гарантия сифатида зарурдир. Лекин Совет ҳукумати бошқа давлатлар ҳам шундай қилсалар, ядро қуролига, шунингдек бошқа ҳар қандай қуролга барҳам беришга тайёр эканлигини неча марталаб айтди.

1963 йил 5 августда уч муҳитдаги ядро синовларини тақиқлаш тўғрисида Москва шартномасининг имзоланганлиги СССР ва бошқа тинчликсевар кишилар зўр бериб олиб борган курашда катта муваффақият бўлди.

Социалистик давлатлар турли районларда атомсиз зоналар вужудга келтириш ҳақида амалий таклифларни ўртага қўйдилар. Чунончи, 1957 йилда Польша ҳукумати Марказий Европада атомсиз зона вужудга келтиришни таклиф қилди, бу таклиф Чехословакия Социалистик Республикаси ва Германия Демократик Республикаси ҳукуматлари томонидан қўллаб-қувватланди; СССР, Польша ва Германия Демократик Республикаси Болтиқ денгизини абадий тинчлик зонаси деб эълон қилишни таклиф этдилар ва ҳоказо. Бу ташаббус кўпгина мамлакатларда қўллаб-қувватланди. Бу йил «Скандинавия—ядросиз зона» деган шиор остида тинчлик тарафдорларининг Умумскандинавия конференцияси ўтказилди; Африка Бирлиги ташкилоти ташқи ишлар министрлари Кенгашининг Лагосда бўлиб ўтган сессияси Африка қитъасини ядро қуролидан ҳоли деб эълон қилиш тўғрисидаги резолюцияни тасдиқлади ва ҳоказо.

СССР ва бошқа социализм мамлакатлари Германия проблемасини тинч бартараф этиш асосида Европада хавфсизликни мустаҳкамлаш учун, НАТОнинг «кўп томонли ядро кучлари»ни барпо этиш планларига қарши курашиб келдилар ва курашмоқдалар. Социалистик давлатлар империалистларнинг революцион Кубага нисбатан қилаётган иғвогарликларига чек қўйилишини, Тайвань ороли ХХР билан бирлаштирилишини талаб қилмоқдалар, Жанубий Вьетнам ва Жанубий Корея халқларининг мардонавор курашини табрикламоқдалар.

Мана шу тинчликсевар сиёсат социализм позицияларини мустаҳкамлашга, социалистик мамлакатларнинг обрўйини ва халқаро миқёсдаги таъсирини оширишга ёрдам бермоқда, коммунистик партияларнинг обрўйини оширмоқда. Тинчлик — социализмнинг содиқ иттифоқчисидир, деб таъкидланади 1960 йилги Баёнотда.

СИНФИЙ КУРАШ ФОРМАСИ

Ҳозирги кунда тинчлик учун курашда, жаҳон ракета-ядро урушининг олдини олиш масаласида миллион-миллион кишиларнинг манфаатлари бир-бирига монанд келмоқда. Халқаро майдондаги ташқи сиёсатда икки йўлнинг курашини кузатиб турган халқлар социализмни ўз ҳаётларини империалистик агрессорларнинг хуружларидан ҳимоя қилувчи тузум деб билмоқдалар. Тинчлик учун кураш революцион процесснинг чуқурлашуви билан узвий равишда боғланган. «Тинчлик учун кураш айни замонда халқаро миқёсда империалистларга қарши олиб борилаётган синфий кураш ҳамдир», — дейилади Венгрия социалистик ишчи партиясининг партия VIII съездига ҳисобот докладида.

Капитализмнинг ривожланиши ва синфий курашнинг бориши революцион вазиятнинг етилиши учун янги имкониятлар вужудга келтирмоқда. Уруш ёки иқтисодий кризис маҳалида бўладигандек, омманинг муҳтожлиги кескин кучайиб кетганлиги кўринмаётган ҳолларда ҳам ҳозир революцион вазият вужудга келиши мумкин. Омманинг уруш хавфига қарши, империалистик жабр-зулмга қарши, фашизм таъсиридаги реакцион кучларнинг ҳужумига қарши, молия олигархияси зўравонлигининг кўринишларига қарши норозилиги революцион кризиснинг етилишига ёрдам бера олади.

Тинчлик учун, тинч-тотув яшаш сиёсатининг тантанаси учун кураш янги мустамлакачиликнинг таянчи бўлган милитаризмни қўпоради, бу кураш контрреволюцияни экспорт қилишнинг олдини олишга, ўз озодлиги учун курашаётган халқларни ҳимоя қилишга қаратилгандир. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар босқинчилик, агрессив урушларга қарши чиқиш билан бирга, мустамлакачиларга қарши кўтарилган қуролли қўзғолонларда, адолатли миллий-озодлик урушларига мадад бериб келдилар ва мадад бермоқдалар. Социализм мамлакатлари озодлик учун курашаётган ёки империализм асоратидан ҳозирдаёқ озод бўлган халқларнинг самимий ва вафодор дўстларидирлар. КПСС ва бошқа қардош партиялар ана шу халқлар билан иттифоқ бўлишни ўз ташқи сиёсатининг негизларидан бири деб билмоқдалар.

Жазоир, Индонезия, Яман халқлари ўз революцион йўлида СССРдан кўп тарафлама катта ёрдам олди. 1956 ва 1958 йилларда Совет Иттифоқи Араб Шарқи мамлакатларида контрреволюциянинг экспорт қилинишига йўл қўймади.

БМТ Бош Ассамблеясининг XV сессияси томонидан 1960 йил 14 декабрда «Мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисида декларация»нинг қабул қилинганлиги ғоят муҳим воқеа бўлди. Африка — Осиёдаги 43 мамлакат таклиф этган таҳрирда маъқулланган бу Декларация совет лойиҳасининг асосий принципларини ўзида акс эттирди. Бош Ассамблеянинг XVI сессиясида СССРнинг ва бошқа бир қанча давлатларнинг қистови билан шу Декларациядаги талабларни иложи борича тезроқ ва самарали амалга ошириш тўғрисида резолюция қабул қилинди.

Икки системанинг тинч-тотув яшаши вазияти озодликка эришган мамлакатларнинг социал тараққиёти учун ҳам энг қулай шарт-шароитлар яратиб бермоқда. Жазоир халқи Миллий-озодлик фронти партиясининг раҳбарлигида катта ютуқларга эришди, шу йил май ойида имзоланган Совет—Жазоир ахборотида таъкидлаб ўтилганидек, Миллий-озодлик фронти партияси ўз давлатини социалистик асосда қайта қуриш учун курашда барча илғор ватанпарвар ва демократик кучларни бирлаштирувчи марказга айланиб бормоқда. Бирлашган Араб Республикаси, Бирма, Мали, Гана, Гвинеяда катта-катта прогрессив социал ўзгаришлар қилинди. Бошқа кўпгина ёш давлатларда ҳам социалистик ривожланиш программалари илгари сурилмоқда. Масалан, социализмга олиб борувчи нокапиталистик йўл ҳақидаги ғоя Осиё, Африка, Латин Америкаси халқлари орасида ўзига тобора кенг йўл очиб бормоқда. Коммунистик ва ишчи партияларнинг 1960 йилги Кенгаши илгари сурган бу ғоя бир қанча ёш давлатлар учун амалий ҳаракатлар шиори бўлиб қолди.

Совет Иттифоқи ва бошқа социализм мамлакатлари ёш давлатларга иқтисодий ёрдам кўрсатиб келмоқдалар. Шу йил май ойигача бўлган маълумотларга кўра, социализм мамлакатларининг ёрдами билан Осиё ва Африка давлатларида 900 дан ортиқ саноат корхонаси ва объекти қурилмоқда. Совет Иттифоқи илгари сурган ёппасига ва батамом қуролсизланиш планини амалга оширишга ҳамда бўшаб қолган маблағларнинг муайян бир қисмини ёш суверен давлатларнинг миллий экономикасини ривожлантириш учун сарфлашга муваффақ бўлинса, бу ёрдамнинг тармоғи тағин ҳам ошиб кетган бўлур эди.

Совет ҳукуматининг қуролсизланиш тўғрисида 1960 йил 23 сентябрда БМТ Бош Ассамблеясининг XV сессиясига тақдим этган Баёнотида бундай дейилган: «БМТ Бош Ассамблеясининг XIV сессиясида ёппасига ва батамом қуролсизланиш ғояси якдиллик билан маъқулланган эди, шунга фақат бир йил бўлди, шу давр ичида 100 миллиард доллардан кўпроқ маблағ яна ҳарбий тайёргарликларнинг улкан ўчоғига қалаб юборилди. Жўн ҳисоб-китоблар шуни кўрсатиб турибдики, ана шу маблағлар ҳисобига бутун бошлик Африка қитъасини техникавий-иқтисодий жиҳатдан тамомила реконструкция қилиш мумкин эди; ана шу пулга неча юз миллионлаб очларни йил мобайнида озиқ-овқат билан таъминлаш мумкин эди; давлатлар ҳарбий ишларга сарфлаётган ҳамма пулнинг фақат бир проценти ҳисобига юқори малакали мутахассисларга ниҳоятда эҳтиёж сезаётган мамлакатларда юздан ортиқ университет қуриб, шу университетларни ҳамма зарур нарсалар билан тўлиқ жиҳозлаш мумкин эди».

Коммунистик ва ишчи партияларнинг 1960 йилги Кенгаши ўз Баёнотида қуйидагиларни таъкидлади: «Ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаши социалистик идеология билан буржуа идеологиясининг муроса қилишини билдирмайди. Аксинча, тинч-тотув яшаш ишчилар синфининг, барча коммунистик партияларнинг социалистик идеяларнинг тантана қилиши учун курашини кучайтиришни тақозо қилади. Бироқ давлатлар ўртасидаги идеологик ва сиёсий низолар уруш воситаси билан ҳал қилинмаслиги лозим».

Империалистик мамлакатларнинг баъзи идеологлари ва сиёсатчилари «идеологик сулҳ»га келишни тинч-тотув яшашнинг зарур шарти деб эълон қилмоқдалар. Улар халқаро ҳаётда ҳал бўлмаган проблемаларнинг мавжудлигини, иккала система давлатларининг ўзаро муносабатларидаги кескинликни «идеологиядаги тотув яшаш» йўқлиги билан изоҳлашга уринмоқдалар. Жумладан, АҚШ давлат секретари Д. Раск шу йил февраль ойидаги матбуот конференциясида ана шундай фикрни баён қилди. Инглиз ўнг лейбористи К. Мэйхью ҳам ўзининг «Тотув яшаш, боз устига... умумий тинчлик проблемаларига ижобий муносабатда бўлиш» деган брошюрасида худди шу ҳақда ёзди.

Америкалик профессор С. Фишер — Галети ва француз ўнг социалисти П. Бастид қабилидаги бошқа бир хил кишилар тинч-тотув яшашнинг дастлабки шарти сифатида ҳозирги дунёдаги мавжуд аҳволни ўзгартирмаслик ҳақида қандайдир гарантиялар беришни социалистик мамлакатлардан талаб қилмоқдалар. Бастид тинч-тотув яшаш вазиятида «ҳар иккала томон мавжуд аҳволни ростмана тан олгандагина, шу нарса бир битимга келиш учун негиз бўлиши мумкин», — деб тўғридан-тўғри даъво қилади.

КПСС ва бошқа қардош партиялар коммунистик идеология билан буржуа идеологиясининг «тинч-тотув яшаши», улар орасида бирон бир компромисс бўлиши мумкин эмас, деб бу масаладаги ўз позицияларини неча марталаб очиқ-равшан белгилаб олдилар. Ҳозир дунёда ана шу икки идеология ўртасида шафқатсиз кураш бормоқда. Бу кураш — капитализмдан социализмга ўтишдан иборат тарихий процесснинг инсоният маънавий ҳаётидаги инъикосидир. Янги тарихий давр пролетариатнинг революцион дунёқарашига чинакам зафарли тантана келтирди. Марксизм-ленинизм илғор инсониятнинг ҳукамоси бўлиб қолди. Жаҳон социализм системаси қанча кўп ғалабага эришган сайин, жаҳон капитализмининг кризиси қанча чуқурлашган сайин, синфий кураш қанча кескинлашган сайин, оммани коммунизм учун курашга жипслаштиришда ва сафарбар этишда марксча-ленинча ғояларнинг роли шунча кучлироқ ошиб бормоқда. Идеологик кураш — пролетариат синфий курашининг энг муҳим таркибий қисмидир.

Бас шундай экан, мавжуд аҳволни сақлаб қолиш тўғрисида қандайдир битишиб олиш айниқса мумкин эмас. «Тинч-тотув яшаш ҳозирги мавжуд аҳволга мос бўлиб тушмоғи керак деган принцип, — деб ёзади Италия коммунистларининг газетаси «Унита», — Ғарбдаги йирик капиталистик мамлакатларнинг ишчилар синфи ва халқ оммаси учун номақбул принципдир, улар учун тинч-тотув яшаш ўз озодлиги учун курашни эркин ривожлантиришдан воз кечиш деган маънони билдириши мумкин эмас, бу принцип эски ва янги шаклдаги эксплуатация ва жабр-зулмдан, мустамлакачилик ва империализмдан озод бўлиш проблемаси, гарчи бошқача тарзда бўлса-да, ўз олдида турган Осиё, Африка, Жанубий Америка мамлакатларидаги сон-саноқсиз омма учун айниқса номақбул принципдир».

Дунё ўзгармоқда ва ўзгариб бораверади. «Ижтимоий тараққиёт кучлари ҳамма мамлакатларда муқаррар суратда ўсиб бораверади ва бу Совет Иттифоқидаги коммунизм қурувчиларга мадад бўлади», — дейилади КПСС Программасида.

Социалистик мамлакатлар турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашига қаратилган йўлни изчиллик билан ўтказиб, капитализм билан мусобақада жаҳон социалистик системасининг позицияларини мустаҳкамлашга эришмоқдалар. Тинч-тотув яшаш шароитида капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг кураши учун тағин ҳам қулайроқ имкониятлар яратилмоқда, мустамлака ва қарам мамлакатлардаги халқларнинг ўз озодлиги учун кураш олиб бориши енгиллашмоқда. Тинч-тотув яшаш сиёсати йирик монополияларнинг корчалонлари ва ҳарбийлардан ташқари бутун инсониятнинг туб манфаатларига мос бўлиб тушмоқда.

«Коммунист» журнали, № 16.

ОФАРИН, ЎЗБЕК БАЛЕТИНИНГ УСТАЛАРИ

Навоий номли ўзбек опера ва балет театрининг Москвадаги гастроллари давом этмоқда. Бугун ўзбек артистлари москваликларга Л. Фейгиннинг «Дон-Жуан» балетини кўрсатдилар. Кремлдаги Съездлар саройининг зали томошабинлар билан лиқ тўлган эди. Спектаклда А. И. Микоян, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, Л. Ф. Ильичев, А. П. Руданов ўртоқлар ҳозир бўлдилар. Улар билан бирга спектаклни СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Д. Ф. Устинов ва К. Н. Руднев, СССР маданият министри Е. А. Фурцева, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. С. Насриддинова, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Р. Қурбонов, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретарлари Р. Нишонов, Н. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР маданият министри З. Раҳимбобоева ўртоқлар ҳам томоша қилдилар.

Спектаклни депутатлар — СССР Олий Совети сессиясининг қатнашчилари ва Большой театрнинг артистлари ҳам томоша қилдилар.

Яқиндагина ленинградликлар ўзбек артистларини қизғин олқишлаган эдилар. Бугун эса москваликлар чин юракдан табриклаяптилар. «Дон-Жуан» спектакли жуда катта муваффақият қозонди. Асосий ролларни ижро этган В. Васильев (Дон-Жуан), Ўзбекистон ССР халқ артисти Б. Қориева (Дона Анна), СССР халқ артисти, Давлат мукофотининг лауреати Г. Измайлова (Хуанита) ўз ролларини юксак маҳорат билан ижро этиб, москваликларни мафтун қилдилар.

Спектаклни томоша қилган Большой театрнинг солистлари Р. Стручкова, Л. Рябинкина, А. Лапаури, Е. Мансимова, В. Васильев, В. Жданов, Л. Меньшиковалар билан ҳам суҳбатлашдик.

— Биз, Большой театрнинг артистлари ўзбек балетининг усталари ўйинидан жуда хурсанд бўлдик. Бундай яхши спектаклни анчадан буён кўрмаган эдик. Бу ерда кўпроқ бир пардали балетлар кўрсатилар эди ва биз «Дон-Жуан» каби балетнинг ўз театримиз репертуарида ҳам бўлишини истар эдик, дейишди улар.

Большой театрнинг артистлари саҳна орқасига ўтиб Г. Измайлова, Б. Қориева, В. Васильев ва бошқа артистларни чин кўнгилдан табрикладилар ва эсдалик учун бирга расмга тушдилар.

Биз томошабинлар билан ҳам суҳбатлашиб, уларнинг фикрини олдик. Ҳиндистондан келган меҳмон доктор Вайдьянат бундай деди:

— Мен, Ўзбекистонда бўлганман ва у ерда диссертация ёқлаганман. Аммо бугун кўрган нарсаларимнинг ҳаммаси ўйлаганимдан ва кутганимдан анча зиёдароқ бўлди. Мен жуда ҳаяжонландим. Илгари Австрия театри артистларининг ижросида ҳам «Дон-Жуан» балетини кўрган эдим. Бироқ, сизларнинг балетларингиз беқиёс кучли ва таъсирли. Офарин, ўзбек артистларига!

— Қойил, ўзбек санъаткорларига. Бу худди афсонанинг ўзгинаси,— деди Англиядан келган меҳмон доктор Майкл Халсе.

Ўзбек театри кўрсатган «Дон-Жуан» балети москваликларнинг хотирасида узоқ вақт қолади. Улар ўзбек балетининг ажойиб усталари маҳоратини, жозибали ўйинини эсдан чиқармайдилар. Уларнинг қизғин табриги бундан далолат бермоқда.

М. БОБОХОНОВ.

Москва.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ • 2
13 ДЕКАБРЬ, 1964 ЙИЛ
№ 288 (12.942).

ЎЛКА ИСТИҚБОЛИ

Қирққиз массивидан Орол денгизининг жанубий қирғоқларигача, Устюрт баланд текислигидан Қизилқум саҳросигача ястанган улкан майдонда — бир неча Европа давлати жойлашиб кетадиган катта территорияда қорақалпоқ халқи бахтли ҳаёт кечирмоқда.

«Оқ олтин», Аму қирғоқларида етишган бўлуғ шоли, Орол денгизининг балиғи, мўйна, камалак каби товланувчи сур қоракўл тери — буларнинг ҳаммаси Советлар мамлакатидаги қардош халқлар билан ёнма-ён қирқ йилдан буён қадам ташлаб келаётган меҳнаткаш халқ кучи билан бунёд этилган.

Бу — шонли йўл! Аммо Автоном республиканинг келажаги — истиқболи янада гўзал.

Мутахассислар, Қорақалпоғистонда экин экиш мумкин бўлган ерлар бир миллион гектарга яқин, деб ҳисобламоқдалар. Ҳозир эса 200 минг гектарга яқин ер қишлоқ хўжалик оборотига киритилган. Кўриниб турибдики, резервлар жуда катта. Лекин уни ишга солиш учун сув керак. Давлатимиз қорақалпоқ деҳқонларига йилдан-йил катта ёрдам кўрсатмоқда. Эски ирригация системалари реконструкция қилинди. Ленин номли, Қизкетган, Пахтаарна ва Равшан каналлари қурилди. Сўнгги уч йил ичида 400 километр узунликдаги коллектор тармоғи барпо қилинди.

Каналларда ҳар бири секундига 40-60 кубометр сув чиқарадиган стационар насос станциялари ўрнатилди. Бундан ташқари, колхоз ва совхозларнинг юзлаб насос станциялари далаларга сув чиқармоқда. Қорақалпоғистоннинг далаларга оби-ҳаёт келтирувчи каналларида суғориш техникасида янгилик ҳисобланган сузувчи насос станциялари пайдо бўлди.

Амударё жиловлангач, Қорақалпоғистоннинг унумдор ерларини ўзлаштириш учун янада катта имкониятлар вужудга келади. Тахиатош гидроузели эса ўжар Амуни жиловлайди. Ҳозир бу ерда тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди. Тўғон Амударё сувини тўсади. Шу туфайли реконструкция қилинган каналлар секундига 1200 километрдан кўпроқ сув ўтказади. Ҳисоблар шуни кўрсатмоқдаки, Тахиатош комплекси қуриб битказилгач, Қорақалпоғистон территориясида 600 минг гектардан ортиқ, Туркманистонда 300 минг гектарга яқин бўз ерни экинзорга айлантириш учун имконият вужудга келади.

Тахиатош гидроузели қурилгач, экинларни суғориш учун кетадиган сарф-харажатлар ҳам камаяди. Мисол учун бир ҳисобни келтирайлик. Ўзбекистон ва Туркманистон ирригаторлари сув камайиб кетган даврларда 300 насос станцияси билан сув чиқаришга мажбур бўлмоқдалар. Фақат битта кичик пропеллерли насосни бир йил давомида ишлатиш учун 500 сўм сарфланади. Сув сатҳи кўтарилса, бундай харажатларга ҳожат қолмайди.

Амударёнинг қуйи оқимида бажариладиган ирригация қурилиши биринчи навбатда ана шу районда мамлакатимизнинг энг йирик шоли ўлкасини барпо қилишга хизмат қилиши керак. 25 та шоли фабрикаси қуриш кўзда тутилган.

Чимбой районидаги янги хўжаликлардан бири — тажрибали ходим Моисей Васильевич Ким раҳбарлик қилаётган «Октябрь» совхозидир. Қаҳратон қиш кунларидан бирида Чимбойнинг нариги томонидаги яйдоқ ерларга у бир группа мутахассислар ва механизаторлар билан бирга келди. Тез орада биринчи уй қад кўтарди. Дастлабки тракторлар, бульдозерлар ва бошқа техника келтирилди. Республиканинг ҳамма томонидан шоликорлар партия ва комсомол ташкилотларининг йўлланмаси билан бу ерга кела бошладилар. Баҳор ва ёз шиддатли меҳнат билан ўтди. Бир ярим минг гектар майдонда мўл ҳосил етиштирилди. Дастлабки йилда ҳар гектар ердан 300-350 пуддан дон олинди. Янги совхозни ташкил этишга 1 миллион 117 минг сўм маблағ сарфланган бўлса, хўжаликда дастлабки йилдаёқ бир миллион сўмлик маҳсулот етиштирилди.

Совхознинг келажаги қандай? 1965 йилда экин майдони 2000 гектарга, 1967 йилга бориб эса 5000 гектарга етказилади. Ҳозир совхознинг 10 та комплекс механизациялашган бригадаси келгуси йилда 1000 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 45 центнердан шоли олиш учун курашга отланди.

Биз фақат бир совхоз тўғрисида тўхталиб ўтдик. Бу совхознинг ишлари Қорақалпоғистондаги бошқа шоликор хўжаликлар учун ҳам характерлидир. Амударёнинг қуйи қисми шоликор ўлкага айланади. Бу ерда шолидан мўл ҳосил олиш учун ҳамма шарт-шароит мавжуд. Шунинг учун ҳам ўтган йили атиги 3000 гектар ерда шоли етиштирилган бўлса, бу йил шоли майдони 13000 гектарга етди. Келажакда эса шолипоялар 35000 гектарга, 1970 йилга бориб 140 минг гектарга етади.

Бу ердаги қўриқ ва бўз ерларда яқин беш йил ичида 25 та йирик шоликор хўжалик барпо қилинади. Бу ишларни бажариш ихтисослаштирилган 3 та хўжалик зиммасига юклатилган. Бу — сув хўжалиги, ишлаб чиқариш ва граждан қурилиши трестларидир. Бу трестларга ёрдам кўрсатиш билан бирга улардан планнинг бажарилишини, иш сифатини талаб қилиш пайти ҳам келди.

Бу йил янги шоликор совхозлардаги ирригация-мелиорация қурилишига 12 миллион сўмдан ортиқ маблағ ажратилган эди. 10 ой ичида 6 миллион сўмдан камроқ маблағ ўзлаштирилди. Қурилиш майдонларида ер қазиш техникаси кўплаб бекор туриб қолмоқда. Экскаватор билан бажариладиган ишлар плани 10 ой ичида 72 процент адо этилди. Экскаваторлар планда кўрсатилганидан ортиқча 200 минг соат бекор турди. Техникадан бундай ёмон фойдаланиш янги ерларни ирригация жиҳатидан тайёрлашга ҳам таъсир қилди. 2000 гектардан ортиқ ер сув билан таъминланмай қолди ва бу ерларнинг «умри» бекор ўтди.

Қорақалпоғистонда бедачиликни ривожлантиришга ҳам катта эътибор берилмоқда. Яқин йиллар ичида беда майдони 100 минг гектарга, ҳосилдорлик 80-100 центнерга етказилди. Ҳозир Қорақалпоғистонда беда майдонларини кенгайтириш, беда пичани ва беда уруғи етиштирадиган ихтисослаштирилган хўжаликлар барпо этиш планлари ишлаб чиқилмоқда. Амударёнинг чап ва ўнг қирғоғида, Қўнғирот ва Кегайли районларида иккита йирик совхоз ташкил этилади.

Шоликорлик ва бедачилик билан бир қаторда пахтачилик, чорвачилик, пиллачилик ва сабзавотчилик ҳам тез ривожлантирилади. Қорақалпоғистоннинг жанубий районларида асосан пахта етиштирилади. Яқин йиллар ичида бу ерларда катта майдонларни ўзлаштириш ва пахтакор совхозлар тузиш кўзда тутилмоқда.

Шолипоялардан жуда кўп миқдорда сув оқиб чиқади. Ана шу сувдан фойдаланиб, чўлларда озуқабоп экинлар етиштирилади ва шу асосда чорвачилик совхозлари барпо этилади. Автоном республиканинг шимолий зонасида аралаш озуқа етиштирадиган кўплаб заводлар, уч-тўртта паррандачилик фабрикаси ва иккита чўчқачилик совхози барпо қилиш кўзда тутилган.

Қизилқум ва Устюрт ерларидан кенг миқёсда фойдаланиш биринчи марта амалий вазифа қилиб қўйилмоқда. Қизилқумдаги мавжуд учта қоракўлчилик совхози сафига яна иккита ихтисослаштирилган хўжалик қўшилади. Чўл зонасидаги совхозлар туячилик ва йилқичилик фермалари тузишга тайёргарлик кўрмоқдалар.

Автоном республика коммунизм моддий-техника базасини яратишга қўшадиган ҳиссасини йил сайин ошира бориб, 1970 йилда 230 минг тонна пахта, 45 миллион пудга яқин дон, шу жумладан 35 миллион пуд ёки ўтган йилдагидан қирқ баравар кўп шоли етиштиради. Йил давомида 40 минг тонна гўшт, 130 минг тоннага яқин сут етиштирилади. Янги паррандачилик фабрикаларида йилига 55-60 миллион дона тухум етиштирилади.

Ҳозир Тахиатош ГРЭСининг иккинчи навбати қурилиши қизитиб юборилди. Далаларда ва қўриқ ерларда меҳнат жўш урмоқда. Қудратли экскаваторлар чўллар бағрини ёриб канал очмоқда. Асрлар давомида бекор ётган ерларда бўлажак совхозларнинг посёлкалари қад кўтаряпти. Минглаб совет кишилари жонажон ўлканинг жамолини очишга бутун кучларини, тажриба ва билимларини сарфламоқдалар.

А. СТЕПАНОВ,
П. ЛЕВШОВ.

САБЗАВОТКОРЛАР УЧУН!

БАҲОРГА ҲОЗИРДАН ТАЙЁРЛАНАЙЛИК

Бу йил куз анча чўзилиб кетди. Бунака иссиқ об-ҳаво ҳар йили ҳам келавермайди. Кўп йиллик тажрибалар шуни кўрсатмоқдаки, агар куз илиқ келса, баҳор серёғин бўлади. Шундай экан, сабзавоткорларимиз келгуси йил мўл ҳосилга замин яратиш ишларини қандай қилиб амалга оширишлари керак?

Штатсиз мухбиримиз И. Скворцов ана шу савол билан Ўзбекистон сабзавот-полиз ва картошка экинлари илмий-текшириш институтининг директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати Турғун Мўминовга мурожаат қилди.

— Янги йилда баҳорнинг чўзилиб кетишига ва серёғин бўлишига асос бор. Баҳор дала ишларини амалга оширишга бирмунча тўсқинлик қилиши мумкин, оқибатда дала ишлари анчага чўзилиб кетади ва мўл ҳосил учун курашга зарар етказилади.

Табиатдан хайр-эҳсон кутмаган, ҳозирданоқ кузги-қишки дала ишларини агротехника қоидаларига риоя қилган ҳолда қизитиб юборган деҳқон учун баҳорнинг инжиқ келиши хавфли эмас. Шунинг учун ҳам баҳорда қилиниши лозим бўлган ишларнинг бир қисмини шу кеча-кундузда амалга ошириш лозим. Демак, ҳозирги кунларнинг ҳар бир ғанимат дақиқаларидан мақсадга мувофиқ фойдаланиш талаб этилади.

Даставвал, эртаги пиёз, сабзи, ош лавлаги, резавор, карам, бодринг, помидор экилиши лозим бўлган участкалар чуқур ҳайдалиб борона қилиб қўйилиши, планировка қилиниши лозим. Шундан кейин эса эгатлар олиниб, айрим сув шохобчалари қазилиб қўйилмоғи зарур. Баҳорга фақат экиш-тикиш ишларини қолдириш даркор. Шундай қилинганда сабзавоткорларимиз баҳорги ишларни ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам муваффақиятли ўтказиш имкониятига эга бўладилар.

Баҳорда сабзавот экинларининг яхши кўкариб чиқиши ва нормал ўсиши учун эгат олиш олдидан ҳар гектар ерга 600-700 килограммдан суперфосфат, шунингдек 300-350 килограммдан сульфат аммонийни 5-15 тонна яхши чириган гўнгга аралаштириб солиш тавсия этилади.

Кузда сабзининг қизил мирзойи ҳамда нант сортларини, пиёз, ош лавлаги, укроп ва бошқа кўпгина сабзавот экинлари экиш учун бизда ҳозир жуда яхши шароит мавжуд. Ана шу экинларни узоғи билан 10 декабргача экиш лозим. Агар шу муддатгача экилиб бўлинса, ҳосил бир ой илгари етилади, май ойининг ўрталарига бориб уларни сотиш имконияти туғилади.

Шу кунлардаги асосий вазифалардан бири — дон экинлари ва нўхатни тез кун ичида экиб олишдан иборатдир. Сабзавот экинлари экилиши лозим бўлган ҳамма участкаларда шудгорлашни тугаллаб, ерни 30-35 сантиметр чуқурликда ҳайдаш, айни вақтда, суперфосфат солиш керак.

Ерларни ҳайдашда «КО-2,4» маркали культиваторлардан фойдаланиш зарур.

Шуниси диққатга сазоворки, «КО-2,4» культиваторлари ишлатилганда ёввойи ўтларнинг уруғлари қириб ташланади, энг хавфли ҳисобланган ўргимчаккана ва шира каби қишлоқ хўжалик зараркунандалари йўқотилади.

Сабзавоткорларимиз ҳозирданоқ уруғлик картошканинг сортларини ажрата бошлашлари ва экиш учун яроқли бўлганларини танлаб, махсус хоналарда сақлашлари лозим.

Баҳорда қилиниши лозим бўлган ишларнинг бир қисмини кузда бажариб қўйган деҳқон мақсадига эришиши турган гап. Келгуси йил сабзавот, полиз экинлари ва картошкадан мўл ҳосил етиштириш ва мамлакатимизга кўплаб ноз-неъматлар етказиб бериш учун курашни шу кеча-кундузда авж олдириш лозим. Шундагина об-ҳавонинг ҳар қандай инжиқликлари ҳам йўлимизга ғов бўла олмайди.

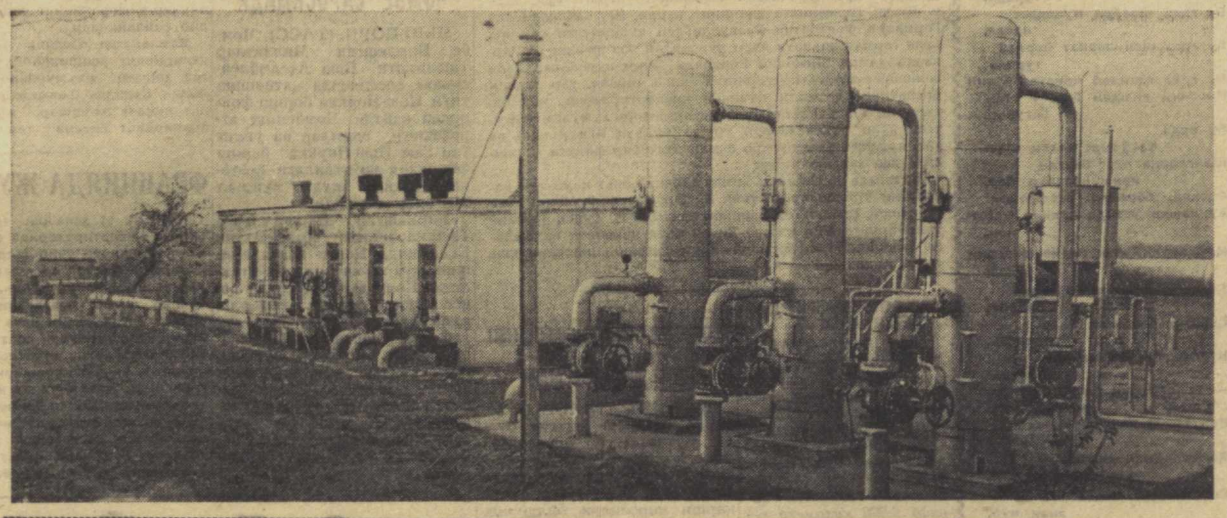

ТОШКЕНТ область, Калинин районида «Зангори аланга» тақсимлаб берувчи янги колхозлараро газ автоматик подстанцияси қурилди. Суратда: автоматик подстанциянинг кўриниши. Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Хатлардан сатрлар

ҚАРШИ. «Каршистрой» бошқармасининг азамат қурувчилари шаҳарнинг Индустриал кўчасида 4 та икки қаватли уй-жой қуриб битказдилар.

О. ҚОРАЕВ.

ГУРЛАН. Ҳазорасп бошқармасидаги Нариманов номли колхозда ташкил этилган раислар тайёрлаш курсида 30 дан ортиқ киши таълим олмоқда.

Я. ҚУРБОНОВ.

БУХОРО. Вобкент районидаги Ильич номли колхозда янги дорихона ишга туширилди.

Р. АЗИМОВ.

АХЛОҚ ТЕМАСИДА

ҲАЙФ СЕНГА МУРАББИЙЛИК

Кутилмаганда бошига тушган калтак зарбидан Назира опанинг ҳуши кетди. Опанинг қизи Фазила дод-вой кўтарди. Қўни-қўшнилар онанинг тепасига тўпландилар. Улар колхоздан машина чақиришди. Назира опани касалхонага жўнатишди.

Ҳурматли газетхон! Назира опа ким? Уни қайси ноинсоф шу кўйга солганлигини билишга қизиқаётгандирсиз. Даҳшатли Улуғ Ватан уруши йиллари. Ватанимизнинг мард ўғлонлари она-юрт ҳимоясига отланганлар. Халқ хўжалигининг барча соҳаларида аёллар эркаклар ўрнида меҳнат қилдилар. Назира опа ҳам ёш бўлишига қарамай, Навоий бошқармасидаги «Бухоро» колхозида ишлай бошлади. Ишлаганда ҳам икки-учта «ман-ман» деган йигитларнинг ўрнини босиб ишлади. Уруш тугагач, Назира опа шу қишлоқлик Холиқ Имомовга турмушга чиқди. У Имомовнинг вафот этган умр йўлдошидан қолган 4 ёшли Абдуҳакимни яхши ният, орзу-ҳавас билан тарбиялади. Бу орада Назира опа ҳам тўрт фарзанд кўрди. Абдуҳакимнинг кўнгли ўксимасин деб, онайизор унинг ҳамма истакларини бажо келтирди. Ўзи бош бўлиб Абдуҳакимни Самарқанддаги педагогика билим юртига ўқишга юборди. У ўқиб юрган пайтларида Абдуҳакимнинг отаси вафот этди. Она ундан ўз ёрдамини аямади, ўқишни муваффақиятли битириши учун ҳамма шароитларни яратди.

Ўқиш йиллари кейинда қолди. Абдуҳаким Имомов Мавжуда Нормуродова деган ўқитувчи қизга уйланди, уй-жойли бўлди. Ҳамма гап ана шу кезларда бошланди. Абдуҳаким колхозда бўш жойлар кўп бўлишига қарамай, Назира опа билан болалари экиб ўстирган токзор ёнида уй қурдирди, уч пахсали баланд девор кўтартирди. Девор қуриладиган жойдаги уч қатор ҳосилдор токларни трактор билан кўмдириб ташлади.

— Ҳеч бўлмаса гўдакларга раҳм қил,— деди она ўғлига ялиниб.— Ахир, бу осонлик билан боғ бўлганми?!

— Овозингни ўчир, бу боққа иккинчи марта кирсанг оёғингни синдираман. Сенинг ҳаққинг девордан ташқарида. Девор ичидаги боғ менинг томорқам бўлади,— деб ўдағайлаганча Абдуҳаким онасини юқорида тасвирланган ҳолга солди.

Масалага колхоз правлениеси, қишлоқ Совети ва район ташкилотлари аралашиб, ўқитувчи Абдуҳаким Имомовга анча насиҳат қилдилар.

— Майли, Абдуҳаким менга шунча азоб берган бўлса ҳам кечирдим. Боламни ранжитманглар, боғдаги токлардан уйининг тўғрисидаги тўрт қаторини унга хатлаб беринглар,— деди Назира опа.

Абдуҳаким эса онасидан узр сўраш у ёқда турсин, ундан юз ўгирди. Қишлоқ аҳлининг фикрини ҳисобга олмади. Қиш кунларидан бирида Назира опа қизи Фазила билан токларга яхоб бермоқчи бўлиб боққа сув очди-ю, яна балога қолди. Абдуҳаким уларни қуракда турмайдиган сўзлар билан ҳақорат қилди, онасини ҳолдан тойгунча калтаклади. Тўрт укасининг додлаганига яна қўшнилар ёрдамга келишди. Шундан кейин Абдуҳакимнинг хулқ-атвори ўқитувчилар касаба союз йиғилишида муҳокама қилинди.

Минг афсуски, Абдуҳаким жуда ҳам устаси фаранглардан экан. Кўз ёши тўкди, тавба-тазарру қилди. Ҳатто онасидан кечирим сўраб, ялиниб-ёлворди.

Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас экан. У онасидан боғни тортиб олиш учун яна янги режалар туза бошлади. Ниҳоят йўлини топди. Дарҳол янги уйни хотини Мавжуда Нормуродова номига расмийлаштирди ва хотини номидан иш тута бошлади. Энди боғнинг даъвогари Мавжуда Нормуродова бўлиб чиқди!

Инсон кўнгли гулдан нозик. Абдуҳаким ўзининг бу хунук қилиқлари билан онайизорининг гулдан нозик қалбини топтаётганини, унга озор бераётганини билармикан?! Ҳа, у синфда ўтаётган дарсларида жамоат мулкининг шахсий мулкдан устунлиги ҳақида, Совет кишисининг олижаноб фазилатлари тўғрисида бир неча соатлаб гапиради. Ўқитувчи хотини Мавжуда Нормуродова ҳам болаларга шу тўғрида билганича соатлаб тушунтиради. Лекин амалда эса...

Онанинг шикоятини текшириш учун бизнинг қишлоққа келганимизни эшитиб, Абдуҳаким уч кун қорасини кўрсатмади. Энг охири Навоий район халқ маорифи бўлими орқали топтириб, у билан суҳбатлашдик.

— Укаларингиз ва онангизга нега азоб берасиз?— сўрадик ўқитувчи Имомовдан.

— Мен эмас, онамнинг ўзи жанжал кўтариб юрибди,— деди у кўзларига муғомбирона ёш олиб.

— Биз колхоз раҳбарлари билан суҳбатлашдик, келишдик. Истасангиз улар сизга қурилиш материаллари, ишчи кучи бериб, янги ҳовли қуриб олишингизга ёрдамлашмоқчилар. Сиз уйни отангиз ҳурмати укаларингизга қолдириб чиқсангиз жуда адолатли иш қилган бўлардингиз,— дедик.

— Йўқ, йўқ. Иложи йўқ. У уйни хотиним қурдирган. Кўнмайди. Уйини бермайди,— деди Имомов.

Мана, сизга қишлоқда «маданият» тарқатаётган ўқитувчининг афтбашараси. У ҳалигина айбни онасига тўнкаган эди, энди эса хотинининг бу шартга кўнмаслигини сабаб қилиб кўрсатяпти. Аслида эса унинг ўзи онасига ва укаларига ёрдам қилишни истамайди. Биз шу қишлоқлик коммунист Ҳамро Рўзиев, Имомовнинг ўз амакиси Аллабобо Имомов ва колхозчилардан Шоди Бобомуродов, Хайри Узоқов ва бошқа ўртоқлар билан суҳбатлашдик. Улар Абдуҳаким Имомовнинг манманлик касалига мубтало бўлиб, жамоатдан, қишлоқ аҳлидан, ҳатто мактабнинг педагогика коллективидан ажралиб қолганлигини афсусланиб гапирдилар. Имомов қишлоқ аҳлининг ижтимоий ҳаётига аралашмайди. Сиёсий-оммавий ишлар олиб боришда колхоз правлениеси ва мактаб томонидан берилган топшириқларни бажармайди.

Бироқ район халқ маорифи бўлимидаги ўртоқлар, айниқса, унинг мудири Аслон Ражабов Имомовнинг бу нотўғри хатти-ҳаракатини, ахлоқ нормаларига зид қилмишларини тушунтириб, уни тавбасига таянтириб қўйишга журъат этмаётганлиги қишлоқ аҳлини ҳайратда қолдирмоқда. Совет ўқитувчиси деган юксак ном ниқоби остида коммунистик аҳлоқ нормаларини бузаётган, ўз меҳрибон онаси ва жигаргўшалари укаларининг тақдирига инсофсизларча муносабатда бўлаётган Абдуҳаким Имомов ўз қилмишлари учун жамоатчилик олдида жавоб бериши керак.

М. БАҚОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

КЕНИЯ: РЕСПУБЛИКА ВА БИРЛИК

Бундан роса бир йил муқаддам, 12 декабрда Кения мустақил давлат деб эълон қилинган вақтда Англия мустамлакачилари Шарқий Африкадаги жуда катта табиий бойликларга эга бўлган шу мамлакатнинг Лондонга сиёсий қарамлигини лоақал вақтинча сақлаб қолмоқ учун охирги имкониятдан фойдаландилар. Англиянинг мустамлакалар министрлигида тузилган конституция Кенияни Англия қироличаси бошчилик қилувчи монархия деб эълон қилган эди. Елизавета II ўзи бошчилик қилаётган мамлакатни гарчи бориб кўрмаган бўлса ҳам, унинг ҳокимияти кенияликлар учун жуда сезилиб турди. Конституцияга мувофиқ, қироличанинг вакили генерал-губернатор Малькольм Макдональд давлат бошлиғи, Кения ҳукуматининг бош министридан ва бутун Кения ҳукуматидан бир даража юқори турган киши бўлиб қолди. Сэр Малькольм гарчи мўътадил қарашларга эга киши деб танилган бўлса ҳам, у Кенияга кўчиб келган оқларнинг реакцион кайфиятда бўлган қисмига, яъни мустамлакачиларнинг Кениядан чиқиб кетишларига ҳар томонлама тўсқинлик қилган, ҳозирги вақтда эса африкалик маъмурлар ишида қийинчиликлар туғдиришга уринаётган доираларга яқин киши эканлигини кенияликлар билиб қўйсалар ёмон бўлмайди.

«Символик» монархия ҳам, Кения давлатининг бошлиғи ролидаги сэр Малькольм ҳам кенияликларга маъқул бўлмади. Яқинда Кениянинг бош министри Жомо Кениата ўзининг бир нутқида «Англия табааси ҳукуматдан устун тураверар экан, биз ўзимизни тўла мустақил, деб ҳис қила олмаймиз», деди. Энди Кения халқи ўзига мажбуран қабул қилдирилган монархияни тугатмоқда. 12 декабрда Кениянинг 8,5 миллион аҳолиси республика гражданлари бўлиб қолади.

Лекин республикага эришиш йўли осон бўлмади. Маҳаллийчилик, муайян доираларнинг Кенияни ўз-ўзини бошқарувчи вилоятлардан иборат қурама мамлакатга айлантиришга интилаётганликлари бу йўлдаги асосий ғов бўлиб қолди. Дуруст, мамлакат мустақиллигини эълон қилиш арафасида ҳозирги ҳукмрон партия — Кениянинг африкаликлар миллий иттифоқи маҳаллийчиликни қонунлаштирувчи моддаларни конституциядан чиқариб ташлашга Лондонни мажбур этишга катта қийинчилик билан муваффақ бўлди. Бироқ, кўчиб келган оқлар зўр бериб рағбатлантираётган маҳаллийчилик ҳаракати йўқолгани йўқ.

Кения африкаликлар демократик иттифоқи партияси Кениядаги маҳаллийчиликнинг кейинги кунларгача асосий ифодачиси бўлиб келди. Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг «назарий» платформаси шунга асосланмоқдаки, бу партия Кения африкаликлар миллий иттифоқини сиёсий партия эмас, балки Кениядаги энг катта иккита элатнинг — кикуйю ва луо элатларининг манфаатларинигина ифодаловчи қабилавий партия деб асоссиз айбламоқда. Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг раҳбарлари Кениата партияси шаънига ўзлари тўқиган мана шундай уйдирма гапларга таяниб, Кения африкаликлар миллий иттифоқи ҳокимиятни қўлга олса, бунинг натижасида Кенияда «кикуйю-луо гегемонлиги» ўрнатилади, деган фикрни тарғиб қилиб келдилар.

Бироқ, Кения африкаликлар демократик иттифоқи партияси позициясининг ҳақиқий моҳияти майда қабилаларни «ҳимоя» қилишга интилишдан иборат эмас, албатта. Буни тушуниб олмоқ учун Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг программаси билан танишиб чиқишнинг ўзи кифоя қилади. Бу программада оддий африкалик аҳолининг манфаатлари асло биринчи ўринга қўйилган эмас. Бу партияни мустамлакачилар ҳамиша молиявий ва маънавий жиҳатдан қувватламоқдалар. Кўчиб келган оқлар Кениянинг кучли марказий ҳукуматига қарши курашмоқ учун маҳаллийчиликни, Кениянинг ичида заиф сўқма автоном вилоятлар тузишни асосий восита деб билдилар. Уларнинг фикрича, Кениядаги европаликларнинг ерга эгалик қилишини фақат маҳаллийчиликкина қутқазиб қола олади, инглизларнинг иқтисодий позицияларини фақат маҳаллийчилик сақлаб қола олади. Кения африкаликлар миллий иттифоқи партияси ўзининг программасида «миллий манфаатларни кўзлаб экономика устидан ҳукуматнинг кенг контроллигини жорий қилишни» талаб қилаётган бўлса, Кения африкаликлар демократик иттифоқи партияси «хусусий ташаббускорликни» авж олдиришни талаб қилмоқда. Мамлакатнинг асосий иқтисодий проблемасини — ер қаҳатчилиги ва европаликларнинг йирик ер эгалигини тугатиш проблемасини ҳал қилиш методларига келганда, Кения африкаликлар миллий иттифоқи партияси африкаликларнинг ҳаммасига ер берилишини талаб қилмоқда, аммо Кения африкаликлар демократик иттифоқи эса бунинг ўрнига ер эгаларининг ҳуқуқларини муҳофаза қилишни ҳамда европалик фермерларига нисбатан «йўл очиб бериш ва адолатли бўлишни» талаб қилмоқда.

Мутлақо равшандирки, Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг мустамлакачиларга ён босадиган программасини кенияликлар кенг равишда қувватлашлари мумкин эмас эди. Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясидан бўлган оппозициячилар миллий сайловларда мағлубиятга учраб ва парламентдаги бир қанча ўринлардан маҳрум бўлиб, шармандаликка учраганларидан кейин, марказий ҳукуматнинг обрўйини тўкишга, мамлакатда ғалаён ва тартибсизлик қўзғатишга интилиб, ўзларининг бузғунчилик ишларини давом эттира бердилар. Дастлаб улар Сомали билан чегарадош шимолий райондаги аҳвол масаласи муносабати билан парламентни тангликка учратишга уриндилар. Сўнгра территориал низодан фойдаланиб, Сомали билан ошкора жанжал чиқаришга ҳаракат қилдилар. Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг Момбасадаги раҳбари Сэмми Омар шимолий районлардан келиб чиққан африкаликларнинг ҳаммасини ишдан ҳайдашни талаб қилди, Рифт-Вэлли вилоятидаги маҳаллийчилик ҳаракатининг раҳбари Даниэль Мой эса кикуйю ва луо деҳқонларини ердан ҳайдаб юбориш керак, деб дўқ қилди. Улар Африкадаги миллий-озодлик ҳаракатининг энг кўзга кўринган арбоблари Жомо Кениатани ва Огинга Одингани «тоталитар режим» ўрнатишга уринмоқда, деб айбладилар, социалистик мамлакатлар билан дипломатик ва иқтисодий муносабатлар ўрнатилганлиги учун шу арбобларни танқид қилдилар.

Шуни айтиб ўтиш керакки, Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг аъзолари кейинги вақтларда бундай гапларни фақат парламент мажлисларидагина гапиришга ботиндилар, холос. Кения халқи Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг сепаратчилик программасини рад қилди, бу партиядан юз ўгириб, Жомо Кениатанинг сўзи билан айтганда, унинг «табиий ажал билан ўлишига» имконият берди. Кения парламентининг шу партиядан бўлган бир қанча аъзолари шу йил ёздаёқ Кения африкаликлар миллий иттифоқи партиясига қўшилдилар. Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг таянч пунктлари бўлган ҳатто Рифт-Вэлли ва Соҳил бўйи вилоятларида ҳам бу партия тарафдорларининг катта қисми маҳаллийчилик шиорларидан юз ўгирди. Шу партиянинг сиёсий маслаҳатчиси Тайта Товетт Кения африкаликлар миллий иттифоқи партияси билан битим тузиш керак деб, ўз партиясининг раҳбарларига тўғридан-тўғри мурожаат қилди.

Кениянинг 12 декабрда республика деб эълон қилиниши учун Кения конституциясига тузатиш киритишни бош министр Жомо Кениата шу йил кузда расмий равишда таклиф қилганида, маҳаллийчилар Кения ҳукуматини охирги зарбага учратишга уриниб кўрдилар. Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг раҳбари Рональд Нгала бу таклифни қаттиқ танқид қилиб, республика конституцияси Кения вилоятлари миллат мажлисларининг ваколатларини батамом чеклаб қўяди, ҳукуматнинг ҳокимиятини «ортиқча» кучайтириб юборади, деб даъво қилди. Ҳукуматнинг бу нияти, деди у, «тинчлик ва ҳамкорликка путур етказиши мумкин».

Бироқ, Р. Нгаланинг бу уринишлари фақат ўз партиясининг бошига етди. Кения африкаликлар демократик иттифоқи раҳбарларининг мамлакатни республика деб эълон қилиниши тўғрисидаги таклифга қаршилик кўрсатганликлари аҳоли орасидаги норозиликни жуда кучайтириб юборди, партиянинг оддий аъзолари бу партиядан кўплаб чиқиб кетишларига сабаб бўлди. Натижада Кения африкаликлар демократик иттифоқи партиясининг президенти Р. Нгала 10 ноябрда ўз партиясини тарқатиб юборганлигини эълон қилишга мажбур бўлди.

Янги қоидага мувофиқ, Кения Республикасининг биринчи президенти Жомо Кениата кенг ижрочилик ҳокимиятига эга бўлади. У давлат бошлиғи ва мамлакат қуролли кучларининг бош қўмондонидир. У, министрларни тайинлаш ҳуқуқига эга. Вице-президентлик лавозимини жорий қилиш ҳам кўзда тутилади. Вице-президентни ҳам президент тайинлайди. Конституцияга киритилган тузатишлар вилоят парламентларининг ваколатларини чеклашни кўзда тутади ва марказий ҳукуматнинг ҳокимиятини кучайтиришни таъминлайди.

Кения африкаликлар демократик иттифоқи партияси, ўз-ўзини тарқатиб юборганлиги Кенияда сепаратизмнинг ва маҳаллийчиликнинг тугаши демакдир. Эндиликда Кения бир партияли давлатга айланди. Кения африкаликлар миллий иттифоқи партиясининг ватанпарварлик кайфиятидаги арбоблари ҳозирги пайтда ўз сафларини жипслаштиришга муваффақ бўлсалар, Кения африкаликлар демократик иттифоқидан чиқиб, бу партияга кирган кишиларнинг партияни ўнгга буришига йўл қўймасалар, бу билан улар мамлакатнинг сиёсий бирлигини мустаҳкамлаш йўлида, ҳозирги вақтда Кения Республикаси олдида турган катта иқтисодий ва социал вазифаларни бажариш йўлида жуда катта қадам қўйган бўладилар.

С. КУЛИК.
(ТАСС).

МЕҲМОНЛАРИМИЗ

ДЎСТЛИК КУЙЧИСИ

Республикамизда меҳмон бўлиб турган қардош болгар шоири Йордан Милев «Гуллар муҳаббати» номли шеърий китобнинг авторидир. Дўст мамлакатдан келган талантли шоир бир неча ҳафтадан буён халқимизнинг ҳаёти, пахтакорларимиз меҳнати, маданий тараққиётимиз билан танишиб, Ўзбекистон ҳақида ёзажак китобига материаллар тўплаяпти. У Тошкентдан ташқари Самарқандда, Бухорода, Фарғонада ва Мирзачўлда бўлди. Ўзбек тилини ҳам ўрганишга жазм қилган шоир шеъриятимиз намуналаридан таржима қилиб, болгар китобхонларига тортиқ қилмоқчи.

Қуйида Йордан Милев шеърларидан ўқийсиз.

ФАРҒОНА

Эҳтимол, унутмас мени
Фарғона.
Тераклар кузатар куй чалиб
башанг.
Фарғона!
Қалбимни айламиш хона
Мен юрган ҳар қайси
ям-яшил кўчанг.
Фарғона тўсатдан Шарқдаги
қувноқ
Бир шаҳар сингари бўлиб
туюлди.
Сирдарё сингари туюлди
порлоқ,
Қиз каби севилиб,
қалбимга тўлди.
Фарғона деган ном,
Ундаги эллар
Йилларча этганди хаёлимни
банд.
Жўнадим.
Мингларча чақирим йўллар
Олдинда турарди эртакка
монанд.
У йўллар келтирди мени сен
томон,
Оҳиста эритдинг кўзимга боқиб.
Кўзларинг тубида йўқолганим
он
Шу қўшиқ туғилди қалбимни
ёқиб.
Фарғона!
Суратинг шу кунга қадар
Уйимда яшарди тамоман ўзга.
Бугун сен кўчалар четида
қатор
Тераклар тусида кўриндинг
кўзга.

Азиз АБДУРАЗЗОҚ таржимаси.

ЙЎЛЛАР

Икки чизиқ каби икки пўлат
из,
Йўллар-у,
бекатлар,
милт-милт чироқлар
Талпинтирар экан қалбни
тинимсиз.
Сафарга чорлайди мени
йироқлар.
Йўлларнинг рангба-ранг
семафорлари
Мени бир-бирига оширса
дейман.
Мени йўллар эмас, йўлларнинг
барин
Менинг сафарларим шоширса
дейман.
Кўп йўл юрсам дейман,
Кўп нарса кўрсам,
Уларни қаламга олсам
муттасил,
Ва ёд этса дейман
мендан сўнгра ҳам
Мени ўқиб билган ҳар бир ёш
насл.
Йўлларни севаман,
Юмилиб кўзим,
Мен тупроққа қўйганда ҳам
бош,
Йўлларнинг кўрсаткич белгиси
йўсин
Қабр устимда турса дейман
мармар тош.

РЕВОЛЮЦИЯ МУЗЕЙИДА

Музейга кираман,
зал ортидан зал
Мени ўзи томон чорлаб
туради.
Бу ерда яшайди муқаддас
идеал,
Бу ерда шон-шавкат порлаб
туради.
Бу ерда ялтираб кристал йўсин
Инсоний виждон бор, у соф,
беғубор.
Бу ерда
ўз ўлмас ғояси учун
Жангларда жон берган
коммунистлар бор.
Оловли, бўронли революция
Бу замин устида тўлқин урган
чоқ,
Мардларки, жон бериб, озодлик
дея
Тарихга кирдилар кўтариб
байроқ.
Суратга боқаман: Улар
тирикдек,
Кўзлардан ўқийман гўё шу
сўзни:
— Эслайсанми бизни, ким деб
жон тикдик?
Қон тўкиб ким учун бахш
этдик ўзни?
Ҳа, эслайман сизни!
Толеим кулган,
Бошим узра порлаб сочар
экан нур,
Қуёш ҳам
Ватан деб, эрк деб тўкилган
Сизнинг қонингиздек топгандир
умр.

ШУНҚОР таржимаси.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ТИНЧЛИК ЙЎЛИДАГИ КУРАШНИНГ ҲУЖУМКОР СТРАТЕГИЯСИ УЧУН

БЕРЛИН. 11 декабрь. ТАСС мухбири **В. Селиверстов** хабар беради:

Жаҳон Тинчлик Кенгаши президиумининг мажлиси тамом бўлиши муносабати билан кеча бу ерда митинг ўтказилди.

Жаҳон Тинчлик Кенгаши президиумининг аъзоси, Канада тинчлик конгрессининг раиси Ж. Эндикотт ўз нутқида қуйидагиларни айтди: Ғарбий Германия империалистлари тарихда биринчи социалистик герман давлатини йўқ қилишни исташ билан бирга Шарққа — Уралгача агрессия қилиш режаларини ҳам тузмоқдалар. Аммо ер юзидаги тинчлик кучлари, деб таъкидлади нотиқ, «кўп томонли ядро кучлари» вужудга келтирилишига қарши ва атом қуролининг Бонн реваншчилари қўлига топширилишига қарши курашда тобора актив қатнашмоқдалар.

Чили тинчлик тарафдорлари ҳаракати президенти Ольга Поблете ўз нутқида бундай деди: Латин Америкасидаги прогрессив кучлар ядро қуролини тақиқлаш ва тугатишга қаратилган барча таклифларни қўллаб-қувватламоқдалар. Америка империализми зулмини ағдариб ташлаган қаҳрамон Куба халқи намунаси бутун Латин Америкаси қитъасидаги халқ оммасига катта таъсир кўрсатмоқда.

Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси А. Норден бундай деди: Бонндаги атом васвасаларининг ҳужумкор стратегиясига жавобан Германия Демократик Республикаси тинчлик учун курашнинг ҳужумкор стратегиясини эълон қилади. Ядро қуролининг Германияга кераги йўқ, деди у. Бугун Германияга тинчлик керак. Шу сабабли биз Германия Федератив Республикаси ҳукуматига ҳар иккала герман давлати ядро қуролидан воз кечсин ва Марказий ҳамда Шимолий Европада атом қуролидан холи зоналар вужудга келтиришни ёқлаб чиқсин, ҳар иккала давлатнинг қуролли кучлари қисқартирилсин, ҳар иккала герман давлати конфедерациясини вужудга келтириш йўли билан «совуқ уруш» муҳити йўқотилсин ва ҳар иккала давлат ўзаро бамаслаҳат бир фикрга келишсин, деб таклиф этдик.

Митингда Тинчликни ҳимоя қилиш совет комитети раисининг ўринбосари ёзувчи А. Корнейчук, Франция Компартияси Сиёсий бюросининг аъзоси Р. Гюйо, умумий тинчликни ҳимоя қилиш Хитой халқ комитети ва Жазоир тинчлик тарафдорлари комитетининг вакиллари ҳам сўзга чиқдилар.

САҲРОИ КАБИРДА ТРАССА

ЖАЗОИР. (ТАСС). Жазоирда Саҳрои Кабир автострадасини қуриш юзасидан тузилган координация комитети ишга киришди. Бу автострада Саҳрои Кабирдаги мамлакатларни бир-бирлари билан боғлайди. Автостраданинг узунлиги қарийб 3.000 километр келади. Бу йўл юкларни Ўрта денгиз портларидан Африканинг ичкарисидаги районларга етказиб бериш учун мўлжалланган.

Норозилик, намойиш ва митинглар

КАРАЧИ. (ТАСС). Пешоварда оммавий митинг бўлди. Бу митингни оппозициячи партиялар студентларнинг яқинда Карачида ўтказилган намойиши ўққа тутилганига қарши норозилик билдириш юзасидан уюштирдилар.

Оппозициячи партияларнинг раҳбар комитети ҳукуматдан Карачида митинг, йиғилиш ва намойишлар ўтказилишини тақиқлаш тўғрисидаги фармойишни дарҳол бекор қилишни, барча ўқув юртларини очишни талаб этди. Комитет қамоққа олинган барча студентларни озод қилишни ва «Карачида фожиали воқеалар»га олиб келган аҳволни текширишни ҳам талаб қилди.

Лаялпур, Ҳайдаробод ва Лаҳорда намойишлар бўлди. Полиция студентлардан бир неча кишини қамоққа олди. Лаҳор маъмурлари Панжоб университетида ва бу университетга қарашли барча коллежлар қишки каникул вақтида ёпилади, деб хабар қилдилар.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

⊙ Совет экспедицияси қатнашчилари билан Антрактикага қараб йўл олган «Обь» дизель-электроходи Дакар портига келиб тўхтади. «Обь» дизель электроходи бу ерда ёнилғи ва озиқ-овқат маҳсулоти олиб, музлик қитъа соҳилларига сафарини давом эттиради.

⊙ Венада душманга қаршилик кўрсатиш курашчилари фашизм қурбонлари ва маҳбуслари халқаро федерацияси бош кенгашининг сессияси очилди. Ҳозирги вақтда бу федерация кўп мамлакатлардаги антифашистларнинг 44 ташкилотини бирлаштиради.

⊙ Германия Федератив Республикасининг ташқи ишлар министри Шредер визит билан Лондонга келди. Шредер Лондонда АҚШдан қайтиб келган Англия бош министри Вильсон билан музокаралар олиб бориш учун учрашади.

(ТАСС).

ЧОМБЕ САРОСИМАДА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Чомбе Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг сессиясида қатнашиш учун Нью-Йоркка бориш фикридан қайтди. Чомбенинг атрофидаги одамлар ва унинг ўзи ҳам Нью-Йоркка бориш фикридан қайтганлиги сабаблари ҳақида жуда мужмал гапларни айтишди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгашида Конго воқеаларининг муҳокама қилинаётганлиги, Конгодаги фожиали воқеаларнинг асосий айбдорларини фактлар билан фош қилиб ташлаган Гвинея, Жазоир, Мали, Судан ва бошқа мамлакатлар вакилларининг асосли далиллар билан айтган гаплари Конгодаги қўғирчоқнинг мўлжалларини чалкаштириб юборди. Чомбе саросима ва пароканда бўлиб қолди.

КЕНИЯ РЕСПУБЛИКА БЎЛДИ

НАЙРОБИ. 12 декабрь. (ТАСС). Африканинг шарқидаги ёш мамлакат Кения республика бўлиб қолди. Мамлакатда Англия қироличаси номидан иш кўрган инглиз генерал-губернатори Макдональд 11 декабрь кечқурун Кения территориясидан чиқиб кетди.

ЖОМО КЕНИАТА

(Справка)

Кения Республикасининг президенти Жомо Кениата 1893 йилда кикуйю элати яшаган Ичавера деган жойда туғилди. Мактабни тамомлаб чиққанидан кейин у мустамлакачиларга қарши сиёсий курашда актив қатнашади, прогрессив руҳдаги «Мвигвитания» газетаси чиқара бошлайди. Жомо Кениата ўқишни давом эттириш учун 1931 йилда Англияга жўнади ва 1936 йилда Лондон университетидаги иқтисодий ва сиёсий фанлар мактабини тамомлаб чиққанлиги тўғрисида диплом олди.

Кениата 1946 йилда Кенияга қайтиб келади ва бу ерда уни африкаликларнинг мустамлакачиликка қарши оммавий ташкилоти бўлган Кения африкаликлар иттифоқининг раиси қилиб сайлайдилар.

Мамлакатда озодлик кайфиятларининг ўсишидан қути учган инглиз маъмурлари 1952 йилда Кенияда фавқулодда ҳолат жорий қилдилар, африкаликларнинг сиёсий ташкилотларини тақиқладилар, Кения миллий озодлик ҳаракатининг раҳбари Жомо Кениатани эса тюрьмага ташладилар. Бутун дунё Кения халқи йўлбошчисидан қасос олинишига қарши норозилик билдирди ва уни тюрьмадан озод қилиш учун кураш олиб борди.

1961 йилда бу кураш ғалаба билан тугалланди. Жомо Кениата озод бўлганидан кейин мамлакатдаги энг йирик сиёсий партия — Кения африкаликлар миллий иттифоқига бошчилик қилди. Бу партия унинг раҳбарлигида 1962 йилда Англиянинг Кенияга мустақиллик беришига эришди. Жомо Кениата Кениянинг биринчи бош министри бўлди. У, шу лавозимда ишлаб, Кенияда кучли марказий ҳукуматни вужудга келтириш, сепаратизм ва регионализмни тугатиш, мамлакатнинг иқтисодий аҳволини яхшилаш, халқаро майдонда Кениянинг обрўсини мустаҳкамлаш учун кўп куч сарф қилди.

(ТАСС).

ФРАНЦИЯДА ЖУДА КАТТА ЗАБАСТОВКА

ПАРИЖ, 11 декабрь. (ТАСС). Париж квартираларида ва кўчаларида чироқ ўчиб қолди, радиоприёмниклар ва телевизорлар овоз чиқармай қўйди, автобуслар, метро поездлари, таксилар тўхтаб қолди. Кеча бутун Францияда кечқурун соат 9 дан бошлаб корхона, муассаса ишчилари ва хизматчиларининг, транспорт ходимларининг, электрикларнинг ва бошқа кўпгина категориялардаги меҳнаткашларнинг 24 соатлик забастовкаси бошланди. Дастлабки ҳисобларга қараганда забастовкада бир неча миллион киши қатнашади. Меҳнаткашларнинг жипслиги бу забастовканинг биринчи хусусияти бўлмоқда. Забастовкада давлат корхоналарининг ҳам, шунингдек хусусий корхоналарнинг ҳам мамлакатдаги барча йирик касаба союз бирлашмаларига аъзо бўлган меҳнаткашлари қатнашмоқда.

Забастовкачилар меҳнат шароитини яхшилашни ва иш ҳақини оширишни талаб қилмоқдалар.

„ОҚ ЎЛИМ"

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

□ □

«Улар менинг эримни ҳалок қилишди!..» — Рим кўчаларининг бирида куппа-кундузи эшитилган бу овоз дилни орзиқтириб юборди. Бу — қурилишда ўлган ишчи Альфредо Ваттанининг хотини Елена ди Сильвестранинг товуши эди. Римда ҳали 36 яшар Карло Силерининг фожиона ўлими ҳақидаги нохуш хабарнинг алангаси сўнмасданоқ бу кулфат яна бошқа бир оиланинг бошига ҳам тушди.

Альфредо Ваттани оғир ва машаққатли ҳаёт кечирган эди. У Римга болалик чоғидаёқ қишлоқдан келиб, қурилишларда оддий ишчи бўлиб ишлаган. Ўртоқлари унга дурадгорлик касбини ўргатишди.

Жентилдаги унинг пудратчи хўжайинлари Альфредонинг дурадгорлик маҳоратига қойил қолишарди. Бироқ, хўжайинлар унинг кифтига қоқиб қўйишдан нарига ўтмасдилар. Шўринг қурғур дурадгор жуда оз ҳақ олар, оиласи билан иккита кровати ва баъзи лаш-лушлари зўрға сиғадиган ертўлада истиқомат қилар эди.

... Баланд ҳавозадан йиқилган ишчи оиласи, қариндошлари бошига оғир мусибат тушди. Ахир, қашшоқ ишчи оиласининг тирикчилиги учун бошқа бирор нарсаси йўқ-да. Лекин, парвойи фалак Рим статистикаси «Кейинги ўн ой ичидаги содир бўлган ўттизинчи «оқ ўлим» деб қайд қилди, холос. Дарвоқе, Римда қурилишда кишиларнинг ҳалок бўлиш фожиасини «морте бьянка», яъни «оқ ўлим» деб аташади.

Бундай бахтсиз ҳодисалар ҳисобсиз фойда кетидан қуваётган, лекин ишчилар меҳнатининг заррача бўлса ҳам хавфсизлигини таъминлаш учун бирор тийин сарфлашни хаёлига ҳам келтирмаётган компанияларнинг айби билан юз беряпти. Кейинги йилларда бениҳоя кенг авж олган қурилиш кўлами эндиликда сусайиб кетди. Ҳозир кризис даври бошланмоқда. Кризис даврининг чиқимлари албатта ишчининг гарданига тушади. Фақат Римнинг ўзида бир неча ой мобайнида 20 минг ишчи ишдан бўшатиб юборилди.

Қолганлар учун эса шароит тамомила мушкуллашиб кетди. Иш суръати ошгандан ошиб бормоқда. Бундай шароитда техника хавфсизлигини ўйлашга вақт борми. Баландда ишлашдан қўрққанларга тўрт томон қибла, кетаверади. Унинг ўрнига мингтаси келади. Фойда кетидан қутириб югураётган хўжайинларнинг феъл-атвори ана шундай.

Шўринг қурғур, бечора ишчилар қаерга ҳам боришарди, ахир ўзи учун ҳам, оиласи учун ҳам бирор тамаддиқ топиши керак.

М. ШАРОПОВ.
АПН.

ГАЗЕТХОНЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ШЕРОБОД. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Бу ерда «Совет Ўзбекистони» ва Сурхондарё область «Ленин байроғи» газетхонларининг конференцияси бўлиб ўтди.

«Совет Ўзбекистони» редакциясининг иши ҳақида газета партия турмуши бўлимининг мудири Ҳ. Нуриддинов, область «Ленин байроғи» газетаси редакциясининг иши тўғрисида газета редактори А. Лутфуллаев ўртоқлар ҳисобот бердилар.

Ҳисобот юзасидан бўлган музокараларда сўзга чиққан Шеробод бошқармаси «Янгиобод» газетасининг редактори Очил Пардаев, «Коммунизм» совхозидан Асомиддин Темиров, район партия комитетининг секретари Ҳ. Ҳолиқов ўртоқлар «Совет Ўзбекистони» ва «Ленин байроғи» газеталарининг иш фаолияти тўғрисида кўпгина ижобий фактлар келтирдилар ва газета ишидаги камчиликларни айтдилар.

Нотиқлар Шеробод чўлини ўзлаштираётган азаматлар ҳаёти ҳақида, ингичка толали пахта усталарининг тажрибаси тўғрисида очерк ва лавҳалар ўқишни кутаётганликлари, маданият университетлари тажрибасини кенг ёритиш зарурлиги ҳамда ахлоқ темасида бундан кейин ҳам янада кўпроқ материаллар бериш кераклигини айтдилар.

Конференция қатнашчилари газетада босилаётган материалларнинг таъсирчанлиги, рангбаранглиги ва бу материалларнинг мазмунини тағин ҳам бойитиш ҳақида кўпгина қимматли маслаҳатлар бердилар.

ҚИЛМИШ—ҚИДИРМИШ

Н. ТАРИАНОВ.

(ПОВЕСТЬ)

Мария Петровна буларни эшитиб, суратдек қотиб қолди. Унинг тортинчоқлигидан асар ҳам қолмади. Жонон йигит экан деб ўйларди у Плахинга қараркан. Зўр йигит экан-да! Ширакайф Мария Петровна Плахиндан кўз узмасди. У эса қип-қизил бўлиб кетган Галяни бир ўпиб, Мария Петровнанинг олдига келди-да, унга еб қўйгидек бўлиб қаради.

— Биз ана шундай дам оламиз. Шундай қилмасак ҳам бўлмайди,— дерди у.— Ишимиз жуда расво. Ўзимизни шунақа қилиб овутиб юрамиз-да. Лекин биз яхши одамлармиз.

Мария Петровна пойма-пой жавоб берар, олдимда ажойиб киши турибди, деб ўйлар эди. Лондонга, Парижга бориб келиб турар экан. Демак ишончли киши экан, деб ўйлар эди у. Плахин Лондонда қандай таомлар ейилишини, Парижда нима ичилишини сўзлаб берди. Гап орасида илмий техника комитетида ишлашлигини айтганда Мария Петровна жуда ҳайрон қолди. У ишлаётган институт шу комитет қарамоғида эди. Мария Петровна шундай кишилардан таниш-билиш орттиришни кўпдан бери орзу қилиб келарди. Бундай кишига қайси почтада ишлашини айтса бўлаверади. Плахин хушёр тортиб кетди. У корхонада ишлайдиганлардан таниш-билиш орттириш пайида юрган эди. Жосусларнинг ҳам омади келар экан. Охири у ўзини мастликка солиб, ҳамсуҳбатига хушомад қилиб, стол остидан унинг оёқларини босиб қўярди. Мария Петровна уялганидан эмас, балки ҳаяжонланганидан қип-қизариб кетди. Зотан у бундай қараганда анча жиддий кўринса ҳам, аслида мансабдор, сер пул кишилар билан учрашиб қолса рафиқалигини ҳам унутиб юборадиган аёллар тоифасидан эди.

Уйида муъжазгина стол лампасининг ёруғида янги топишган ўйнашининг майхўрликдан кўпчиган юзига узоқ термилиб турди. Кўрса кўргидек жойи йўқ. Мария Петровнанинг хушрўй юзи буришиб кетди. Лекин бу керакли, жуда керакли киши-да.

Плахин бу аёл билан тезда апоқ-чапоқ бўлиб кетди. Кечқурунлари унинг уйига келганда майхўрлик қилишар, узоқ суҳбат қуришарди. Мария Петровна унга институтдаги ҳамма янгиликларни гапириб берарди. Бу гапларни «Оля» (у ўзининг янги ўйнашини шундай деб атайдиган бўлди) учун жуда катта фойда келтиради деб ўйларди. Энди у институтдаги душманларини (бу душманларни унинг ўзи тўқиб чиқарган эди) доғда қолдиради. Шундай қилиб, Америка ва инглиз разведкалари бу «тўғри хотин»дан институт ходимлари ҳақида кўп нарсаларни тез орада билиб олдилар. «Оля» Мария Петровнадан илмий техника сирларини билиб олишга урингани ҳам йўқ. Зотан Мария Петровна бундай сирларни кўп билмасди ҳам. Дастлабки вақтларда унинг учун ва унинг хўжайинлари учун бу «тўғри хотин» лақмалик қилиб айтиб қўйган гапларининг ўзи кифоя бўлди. Улар бу аёл ёрдами билан Америка ва инглиз разведкасини жуда қизиқтириб келаётган нарсани — жуда катта иш қилаётган кишиларни билиб олдилар. Мария Петровна кўнгилдагидек бўлмаса ҳам ҳар ҳолда анча фойдали ўлжа бўлди.

Лекин жосус ўзининг асосий эътиборини, хўжайинларининг буйруғига кўра, қуролли кучлар ҳақидаги маълумотларни тўплашга қаратди. Бу ерда ҳам унинг асосий қуроли коньяк билан лимон бўлди. Тўйиб овқатланишиб, икки-уч шишани бўшатишгач, Плахиннинг эски танишлари бўлган ҳарбийлар баъзан оғизларига нима келса ҳеч қайтармай айтиб юбораверар эдилар. Ҳайриятки, уларнинг айтган гаплари ноаниқ, тахминий эди. Шундай бўлса ҳам, уларнинг гаплари чет эл разведкаларига қўл келиб қоларди.

Езнинг охирида Плахиннинг иши бароридан келиб қолди. Уни ошна-оғайниси кўп уддабурон киши деб билган танишларидан бири Москвага ўттиз ёшлардаги бир ажойиб жонон келганлигини айтиб қолди. Бу аёл инженер-капитан эрини жуда «диққинафас» жойдан Москвага яқинроқ бирор ерга жойлаштириш ниятида юрган эмиш. Пойтахтда қалин дўстлари кўп. Шаҳар ташқарисидаги сой-салқин ресторанда ўтириб Плахин зериккан тантиқ хонимнинг кўнглини топди. Сўнгра, хотинига командировкага кетадиган бўлиб қолдим деб, хоним билан якшанба куни теплоходда Москва-Волга каналини бўйлаб сайр қилди. Улар бир каютадан жой олишди. Плахин бу лақма аёлдан эри ишлайдиган ва жуда сир сақланадиган ҳарбий марказ ҳақида умумий тарзда бўлса ҳам ҳар ҳолда маълумот олишга муваффақ бўлди.

ЖОСУСНИНГ КУНИ БИТАЙ ДЕБ ҚОЛДИ

Полковник Николай Михайлович Борисов тумов бўлиб қолди. Қулоғи бир оз шанғиллаб турибди, зўрға қадам босиб, тез-тез нафас олади. Унинг бу ҳолатини биринчи бўлиб лейтенант Вишняков пайқади. Лекин полковник, менинг сал мазам бўлмай турганлигини ҳеч кимга айта кўрма, деб қаттиқ огоҳлантириб қўйганди. Борисов иш столидан бир қадам ҳам жилмади. Фитнанинг олдини олиш керак...

Борисов группасининг кенгашлари энди катта ҳарбий машқ билан Шекспир спектаклининг сўнгги репетицияси ўртасидаги бир нарсани эслатарди. Операцияда иштирок этувчи ҳар бир киши «асар»нинг бош планида кўрсатилган пайтнинг ўзида ўз ролини қойил қилиши керак эди.

<>

Плахин америкалик ва инглиз хўжайинларининг талабига кўра ҳарбий соҳада жосуслик ишини кучайтириб юборган пайтда кимнингдир моҳир қўли унинг режаларини бузиб юборарди. Жосус танишишга ошиққан йирик ҳарбий бошлиқлар огоҳлантириб қўйилди. Бу ҳарбий кишилар уни чўчитиб юбормай, жуда эҳтиётлик билан муомалада бўлавердилар.

Борисов телефон трубкасини кўтараётганда кабинетга капитан Стебленко кириб келди.

— Приёмникка уланадиган асбобни олган киши Плахин экан, — ҳаяжон ичида деди у эшикни ёпар экан.

— Плахин?! Бу нима, тахминми?— деб сўради полковник.

— Йўқ, ўртоқ полковник, — хурсанд бўлиб дона-дона жавоб берди Стебленко. — Ҳужжатлар бор.

— Қандай ҳужжатлар.

— Биринчидан, Смоленскдаги комиссион радио магазини ёнида Корбеллидан ўша нарсани олиб турган пайтда кийиб келган костюмида тушган сурати. Иккинчидан, ошналаримиздан бирининг шубҳа қилинаётган кишининг онаси билан қилган жуда қизиқ суҳбати ёзиб олинган эди. Шуни олдик. Мана у ёзув, — деб полковникка бир неча варақ қоғоз берди.

Полковник идорада тутиладиган папкадек келадиган катталикда ишланган фотосуратни қўлига олди (бунақа суратлардан жосуснинг делоси қаппайиб кетган эди).

— Костюм химчисткадан чиққанга ўхшайди. Чап тирсагидаги кичкинагина доғ кетибди. Костюм Нью-Йоркдаги Мэдисон авенюда ака-ука Брукcларнинг магазинида тикилганга ўхшайди. Улчаб тикилиб, бирор йўл билан ёки дипломатик почта орқали юборилган. Енгларидаги тугма ҳам Европадагидек крест шаклида эмас, балки параллель қилиб тикилган. Ухшайди, жуда ҳам ўхшайди, капитан. Табриклайман.

— Падарланати бу костюмни жуда кам кияди,— мамнун бўлиб гапирди капитан. Борисов Стебленко келтирган қоғозни диққат билан ўқиётганини кўриб, бунга нима дейсиз, ўртоқ полковник, деб сўради.

Бу Москва скверларида ёки хиёбонларда ўтириб, невералари ўйин билан овора бўлиб турган пайтларда бемалол дилкашлик қилган қарияларнинг суҳбатига ўхшарди.

— Гражданка Плахинанинг ўғли чет элдан зўр приёмник олиб келибди. Бир кун ўғли приёмникка қандайдир қутичани улаб қўйганлигини унинг ўзи кўрган. Қутичанинг ойначаларида рақамлар пайдо бўлган, ўғли уларни тез-тез ёзиб олган. Кейин буни кампирга, бизнинг ўқишимиз шунақа, радиостанциямиз ҳаваскорларга шундай йўллар билан хабар беради, кейин улар бажарилган топшириқни ДОСААФга юборадилар, деб тушунтирган.

— Ҳа, тахминларимиз тўғри чиқаётганга ўхшайди. Бизда приёмникларга уланадиган бунақа асбоблар сотилмайдими, Владимир Васильевич? — деб сўради полковник майор Стебленко келтирган суратни кўриб турган Кривоносдан.

— Йўқ, Николай Михайлович. Сотилмайди.

— Бўпти, ўртоқлар, ўзларинг кўриб турибсизлар, масала етилиб қолди. Ишни тугаллаш керак. Энди жиноятчи озодликда юрмаслиги керак. Унинг америкалик дўстлари билан алоқаларини тезроқ ўрганиб бўлиш керак. Бундан ташқари, бу ерда яна бир гап бор...

СЎНГГИ ҚАДАМЛАР

Плахин жосуслик ишини авж олдириб юборди. Париждан қайтгач, элчихонадаги биринчи қабул вақтидаёқ Корбелли билан учрашди. Паролни айтишди: «Қалай, Москва ёқдими сизга?» — «Жуда ёқди». «Бу ерда дўстларингиз борми?» — «Ҳозирча йўқ. Лекин Парижда иккита яхши дўстимиз қолди-да». «Ўзимиз танийдиганларданми?» — «Албатта. Маршал Фош Авенюдаги ҳовлида туришади. Иковлари сизга ҳатто салом айтишди, сиҳат-саломатлик тилаб қолишди». Шартини ҳам келтиришди.

Биринчи яширин учрашувдаёқ Корбелли радиоприёмникдан ташқари (Иванов шуни кўролмай қолган, уни кинокамера ҳам суратга ололмаган эди) шифр-блокнот билан Франкфурт-на-Майндаги Америка радиостанциясининг иш жадвалини берди. Плахин ярим кечада ҳожатхонада Марказий разведка бошқармасининг Ғарбий Германиядаги маркази томонидан берилган кўрсатма ва топшириқларни қабул қилди. Корбелли билан учрашганда уни бу ердан тезроқ олиб кетишни илтимос қилиб ёзган хатини берди. Орадан икки ҳафта ўтгач, радио орқали жавоб олди:

«Юбораётган материалларингизнинг қизиғи қолмаяпти. Энг янги ракеталар ҳақида маълумот олишни тезлаштириш чораларини кўринг. Ракета станцияларининг жойлашишига оид материалларни қидираверинг. Ҳозирча бизга хизматга ўтишга арзирли ишлар қилганингиз йўқ».

Жосус бу хабарни олиб ғаш бўлаверди. Ўзи ҳам шу кунларда роса кўп ичган эди.

(Давоми бор).

Боши газетанинг 28, 29 ноябрь, 1, 2, 4, 8, 11 ва 12 декабрь сонларида.

Вильсоннинг айтганлари

ЛОНДОН, 11 декабрь. (ТАСС). Буюк Британия бош министри Вильсон АҚШ ва Канадага қилган расмий визитларини тамомлаб, ватанига қайтиб келди.

Англия бош министри мухбирларнинг саволларига жавоб бериб, НАТОнинг кўп томонли ядро кучлари тўғрисидаги масалага Англия ўзининг позициясини «тўла сақлаб қолди» деди. Биз, деди у, «ўзимизнинг илгариги фикрларимиздан қайтганимиз йўқ. Хоҳ Ғарбий Германия ёки хоҳ яна бошқа бирор давлат бўлсин, деди Вильсон, ядро қуролига бошқа бирор кимсанинг хўжайинлик қилишига Англия ўзининг бутунлай қарши эканлигини билдирди».

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ЭЪЛОНЛАР. ТОМОШАЛАР.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

13 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 12.00 — **Эрталабки гимнастика**, 12.20 — **Қуёш қизи** (болалар учун мультфильм), 12.40 — **Сизни севамиз** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 14.05 — **Клаус пионерлар слётига жўнайди** (болалар учун қўғирчоқ фильм).

Рус тилида: 17.00 — **Янги уй, Гўзаллик билан учрашув** (кинофильмлар), 17.35 — **Телевизион янгиликлар**, 17.50 — **Совет Ўзбекистони** (юбилей бадиий виставкаси). 18.20 — **Эстрада концертлари**, 19.15 — **Баҳор ташвишлари** (бадиий фильм). 20.40 — **Белорус цирки томошалари.**

Ўзбек тилида: 22.00 — **Телевизион янгиликлар**, 22.35 — **«Ёшлик» студияси эшиттиришлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/XII да кундуз **Хатарли йўл**, кечқурун **Сўнгги нусхалар**, 15/XII да **Сарвқомат дилбарим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 13/XII да **Ишқинг билан**, 14/XII да **Уғил уйлантириш.**

САНЪАТ САРОЙИДА (Панорама кинотеатри) — 13/XII кундуз соат 5 ва кеч 8 да, 14, 15/XII кеч соат 7 да **Уйқудаги гўзал.** Билетлар сотилган.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Литва цирки артистларининг гастроллари ва РСФСРда хизмат кўрсатган** артист **Юрий Дуров гастролининг давоми.**

КИНО

Асосли далил — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун).

Меҳрибон оила — «ДРУЖБА» (2-залда), «ВОСТОК» (кичик залда), «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «ВАТАН» (кеч соат 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз 3, кеч 7 ва 10-40 минутда), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 3, кеч 7, 8 ва 10 да), «МОСКВА» (кундуз 12, 4 ва кеч 10 да), «ЧАЙКА» (кундуз 3, 5 ва кеч 7 да).

«Трясогузка» армияси — «МИР» (эрталаб 10, кундуз 12 ва 2 да).

Сиполин қандай муҳим — «МИР» (кундуз соат 4, кеч 6, 8 ва 10 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб 10, кундуз 3-15, 5-15 минут ва кеч 7 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 11, кундуз 1, 5 ва кеч 9 да), «ЧАЙКА» (эрталаб 11, кундуз 1, кеч 9 ва 10-40 минутда).

Хаёлимдаги қиз — СОБИР РАҲИМОВ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ер ўғли (ўзбек тилида, эрталаб соат 10 ярим, 12-10 минут ва кеч 9 яримда), **Ер-ёр** (ўзбек тилида, кундуз ва кечқурун) — НАВОИЙ номли.

Жаноб 420 — «ДРУЖБА» (1-залда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 12 ва кеч 9 да), «СПУТНИК» (кундуз 12, 1, 4, 5 ва кеч 9 да).

Девортешар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Олтин ўтов (эрталаб соат 10 да), **Одамлар ҳаммасини билмайди** (кундуз 2, кеч 6 ва 8 да) — «МОСКВА».

Африка эртаги — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 да).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
13 декабрда
Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти
Комилжон ОТАНИЁЗОВ
раҳбарлиги ва иштирокида
ХОРАЗМ АНСАМБЛИНИНГ
КОНЦЕРТИ
Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Обуначилар диққатига!
«ПРАВДА» ГАЗЕТАСИГА, РЕСПУБЛИКА ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРИГА ҲАМДА ОБЛАСТЬ ВА РАЙОН ГАЗЕТАЛАРИГА
1965 йил учун
ОБУНА ҚИЛИШ ДАВОМ ЭТАДИ
Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигининг «Союзпечать» бошқармаси.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитети коллективи қишлоқ хўжалик редакциясининг редактори Зайниддин Нажмиддиновга отаси
Нажим
ДЎСТХОЖИЕВНИНГ
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545, Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 31226. Пропаганда — 27221. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалик — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 31226. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Р. 12230. ИНДЕКС — 64543. Н. Б. 288.